

පුණ්‍යානුමෝදනාව

අනුභූ භූලක වේදනාව

සල්ල සූත්‍රය
අසිබන්ධක සූත්‍රය

www.buddhismforyou.org

ආචාර්ය පූජනීය
මිරිසසේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

අභාවප්‍රාප්ත තම පියාණන් වූ
ඛන්ස්ථන් විජේසේකර මැතිතුමාට
සහ
අභාවප්‍රාප්ත තම මෑණියන් වූ
සිල්විසා කරුණාරත්න මැතිණිය,
ඇතුළු මියගිය ඥාතීන්ට උතුම් වූ නිර්වාණාවබෝධය පිණිසද,

සුඡ්වත්ව සිටින තම මෑණියන් වූ
අශිරාංගනි විජේසේකර මැතිණියට
සහ
තම පියාණන් වූ
වූලභී කරුණාරත්න මැතිතුමාට
නිදුක් නිරෝගී දිගාසිරි පතාද

තම දරුවන් දෙදෙනාගේ උසස් අධ්‍යාපන කටයුතු සඵල වී
අනාගතය ගුණ නුවණින් පෝෂණය වීම පිණිසද
සියළු ස්වාමීන් වහන්සේලාටත්,
අප ඇතුළු සියළු දෙනාටමත්,
උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධයෙන්
නිර්වාණාවබෝධයම වේවායි අධිෂ්ඨාන කරමින්ද,
මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථය පූජා කරනු ලබන්නේ,

අසිත විජේසේකර මැතිතුමා සහ
කාමිනි විජේසේකර මැතිණිය විසිනි.

ප්‍රාර්ථනාව යාඥාවට වඩා පිළිවෙත් වශට එක්වෙමු.

යහපත් යමක් වෙනුවෙන් ප්‍රාර්ථනා කිරීම වරදක් නොවේ. එනමුත් එම ප්‍රාර්ථනාවට සරිලන ආකාරයට ප්‍රතිපත්ති මාර්ගයක් අනුගමනය කළ යුතුය. බුදුබව පතන බෝධිසත්ව උතුමෝ එයට අවශ්‍ය පිළිවෙත් මාර්ගය සම්පූර්ණ කරති. දස පාරමිතා නමින් හැඳින්වූයේ එම මාර්ගයයි. ඔබට ලෞකික ජීවිතයේ යම් යහපත් අධිෂ්ඨානයක් ඇත. ජීවිතය පවත්වා ගැනීමට ධාර්මිකව ධනයක් ලැබීම, නිරෝගි සම්පත්තිය, දීර්ඝායුෂ, කීකරු හා කල්‍යාණවන්ත වූ පිරිසක් පවුල් පරිසරයේ පටන් හමුවීම, ඉගෙනීම යනාදියයි. එමෙන්ම සතර අපායට නොවැටෙන මගට ජීවිතය සකස්කර ගෙන ධර්මාවබෝධයයි.

මේ කිසිවක් ප්‍රාර්ථනාවෙන් හෝ යාඥා කිරීමෙන් පමණක් කළ හැකි කටයුතු නොවේ. මේ සඳහා සීලය, ප්‍රඥාව, උත්සාහය, චීර්යය සහ අධිෂ්ඨානයෙන් යුතුව නිවැරදිම මාර්ගය අනුගමනය කළ යුතුය. එල ලැබිය හැක්කේ එවිටය. එමඟින් ලැබෙන ඵලය නැති කිරීමට තවත් අයෙකුට යාඥා කිරීමෙන් හෝ ශාප කිරීමෙන් ද නොහැකිය. මෙම අදහස් පෙළ ඔබ විසින් නැවත නැවතත් සිතා බලන්න.

මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථයේ දායකත්වය දරණ ඇමෙරිකාවේ පදිංචි අප පින්වත් අසිත විජේසේකර මහත්මා, කාමිනි විජේසේකර මහත්මිය ඇතුළු දරුවන්ට පවුල්වල සැමටත්, ප්‍රඥා ප්‍රභා සංවිධානයේ සැමටත්, මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථය කියවන ඔබටත් නිරෝගි චීර ජීවනයම වේවා! හැම සැනසිල්ලක්ම වේවා. උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධයම වේවා!

උතුමුණුවරාසරණයි

මෙයට,
කාරුණික වූ
මිරස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

**සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුහ
පන්තිපීටිය පාර,
බත්තරමුල්ල.**

2011 බක් මස 17 පසළොස්වක දින

**“ප්‍රඥා ප්‍රභා”
සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුහ
පන්තිපීටිය පාර
බත්තරමුල්ල.**

**මුද්‍රණය
පියසිරි මුද්‍රණාලය සහ සමාගම
අංක 469, අතුරුගිරිය පාර, මාලබේ.
ෆොන් : 011-2561551**

සල්ල සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

නවේදනං වේදියති සපඤ්ඤාදා
සුඛංපි දුක්ඛමපි බහුසුභොපි
අයං ච ධිරස්ස පුට්ඨිජනෙන
මහා විසෙසො කුසලස්ස භොති ති.

පින්වත් ඔබ හැමදෙනාටම තුණුරුවන් සතු සුවිසි මහ ගුණ බෙලෙන් ජීවිත ගමනේ හැම සැනසිල්ලක්ම වේවා යි ස්වාමීන් වහන්සේ පළමු කොටම මහත් වූ කරුණාවෙන් සෙත් ප්‍රාර්ථනා කරන්නටත් අධිෂ්ඨාන කරන්නටත් කැමතියි.

අපට ඇති සැනසිල්ල තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේයි. උන් වහන්සේ වැනි කල්‍යාණ මිත්‍රයාණන් වහන්සේ නමකගේ හමුවීම මේ බුද්ධාත්පාද කාලයෙහි අපට කොයිතරම් සැනසිල්ලක්ද? තථාගත බුදු රජාණන් වහන්සේ වැනි මහා පුරුෂෝත්තමයාණන් වහන්සේ නමක් දේහ කාය සම්පත්තියෙන් හමුවීම ම අප ලැබූ භාග්‍යයයි. මේ නිසා සැදුහැවත් පින්වතුනි, ඔබ ලද මේ උතුම් මනුෂ්‍ය ජීවිතයෙන් ප්‍රයෝජනයක් ගන්න. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ, ඒ ධර්ම කාය සම්පත්තිය ඔස්සේ හඳුනාගන්න. සීලයේ පිහිටා, සමාධිය දියුණු කරගෙන දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ පිණිස කටයුතු කරන්නට ස්වාමීන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන් ඔබ සියළු දෙනාටම ආරාධනා කරනවා.

කාරුණික වූ පින්වතුනි, අද දවසේ ස්වාමීන් වහන්සේ ඔබට පැහැදිලි කොට දේශනා කරන්නට බලාපෙරොත්තු වන්නේ සංයුක්ත භික්ෂායෙනි, වේදනා සංයුක්තයෙනි, සළායතන වග්ගයේ සඳහන් සල්ල සූත්‍රයයි.

සල්ල කියන වචනයේ තේරුම හුල කියන අදහසයි. සමහර ඇත්තෝ 'හුල' යනුවෙන් සමහර ඇත්තෝ 'උල' යනුවෙන් මේ වචනය ව්‍යවහාර කරනවා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ හුලත් උපමා කරගෙන ධර්මය දකිනා ආකාරය මහත්වූ කරුණාවෙන් අපට පැහැදිලි කොට දේශනා කරනවා.

පින්වත් ඔබ ශීලයේ පිහිටලා තමාගේ සිත රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී කෙලෙස් වලින් බැහැර කරගෙන සමාධිය දියුණු කරගන්න. දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනේ පටන් උපාදානය කර ගනිමින් පැමිණිනු මේ නාම - රූප ධර්ම මම - මගේ - ස්ථිරයි - සදාකාලිකයි ආත්මයක් යනුවෙන් උපාදානය කරගන්න කිසිවක් නැහැ. පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ නම් වූ සතර මහා භූත ධර්මයන්ගෙන් හටගත් මේ ශරීරය පටන් සියල්ලම ඇති වුණා වගේම නැතිවෙලා යනවා. ඒ නිසා රාග, දෝෂ, මෝහ, ඔස්සේ තෘෂ්ණාව හටගන්න මගක් සාදා දෙන්න මගේ හිත නැමෙන්නේ නැහැ කියන සිතුවිලි පහළ කරගන්න ඔබට ශක්තියක් සැලසෙනවා. සමාධිය දියුණු කර ගැනීම යයි සරලව පැහැදිලි කළේ එයයි. සමාධිය දියුණු වන විට දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ කර ගන්නට ඔබට අවස්ථාව සැලසෙනවා.

කාරුණික වූ පින්වතුනි,

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ සල්ල සූත්‍රයෙන් පැහැදිලි කොට දේශනා කරන්නේ (අශ්‍රැතවා පුටුස්සනො) අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන අයෙක් හා (ශ්‍රැතවා අරිය සාවකො) ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් අතර පවතින වෙනස විශේෂය පිළිබඳවයි.

ධර්මය ශ්‍රවණය කොට නැති සාකච්ඡා කර නැති, සමාධියෙන් දූක නැති අය බහුශ්‍රත නැහැ. එනම් බොහෝ ඇසු පිරු තැන් නැති අයයි. ශ්‍රැතවත් නැහැ. අශ්‍රැතවත් ඒ අය පෘථග්ජනයි. මමය, මගේය, මේ ජීවිතය හෝ ආත්මය සදාකාලිකයි යනුවෙන් උපාදානය කර ගන්නේ, උපාදානය කරන මගට අරමුණු ගන්නේ ඒ අශ්‍රැතවත් අයයි.

ඒ වගේම (ශ්‍රැතවා අරිය සාවකො)ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් එනම් බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති අය, ධර්මය මැනවින් ශ්‍රවණය කොට සිත්හි දරාගෙන, සාකච්ඡා කොට. සිත්හි දරාගත් ධර්මය මෙනෙහි කරමින් සමාධිය පවත්වන්න. දියුණු කර ගන්න උත්සාහ කරනවා. ඒ මාර්ගයේ ගමන් කොට සැනසිල්ල ලැබූ අය (ඒ ශ්‍රැතවත් අය) මෙහි හැදින්වූයේ ආර්යශ්‍රාවකයන් හැටියටයි. මෙසේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන අයෙක් හා ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් අතර පවතින වෙනස. (රූපය අනුව නොවේ) මේ පැහැදිලි කොට දේශනා කරන්නේ.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ තම අභියස වැඩ සිටින ස්වාමීන් වහන්සේලාට (හිකබ්වෙ) මහණෙනි, යයි ආමන්ත්‍රණය කරනවා. ආමන්ත්‍රණය හික්කු, හික්කුණි, උපාසක, උපාසිකා නම් වූ සිවු පිරිසටමයි.

“අස්සුතවා හික්බවේ පුටුප්ප්හෝ සුඛමපි වේදනං වේදියති. දුක්ඛමපි වේදනං වේදියති අදුක්ඛම සුඛමපි වේදනං වේදියති. සුතවා හික්බවේ අරියසාවකෝ සුඛමපි වේදනං වේදියති. දුක්ඛමපි වේදනං වේදියති අදුක්ඛම සුඛමපි වේදනං වේදියති. තත්‍ර ඛෝ හික්බවේ කො විසේසෝ කො අධිප්පායො, කිං භාභාකරණං සුතවතෝ අරියසාවකස්ස” අස්සුතවතා පුටුප්ප්හෝති?

මහණෙනි, බොහෝ ඇසු පිරු තැන් නැති අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන අයෙක්, සුඛං වේදියති එනම් සුවයක් විඳිනවා. ඒ වාගේම දුක්ඛං වේදියති - එනම් දුක විඳීමක් බවට පත් කර ගන්නවා. ඒවාගේම සැපත් නොවන දුකක් නොවන වේදනාවක් විඳීමක් බවට පත් කර ගන්නවා. ඒවාගේම ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් පවා (බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක්) සුව වේදනාව දකිනවා. විඳීමක් බවට පත් කර ගන්නවා. දුක්ඛ වේදනාව දැන ගන්නවා. විඳීමක් බවට පත් කර ගන්නවා. සැපත් දුකක් නැති අදුක්ඛ සුඛ නම් වූ මධ්‍යස්ථ වූ විඳීමක් බවට පත් කර ගන්නවා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ ස්වාමීන් වහන්සේලාගෙන් ප්‍රශ්න කරනවා, මහණෙනි, මේ දෙපිරිස අතර පවතින විශේෂය කුමක්ද කියා ඔබ දන්නවාද? එහි අදහස කුමක්ද කියා ඔබ දන්නවාද?

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අප පිළිපදින්නේ ඔබ වහන්සේගේ ධර්මයයි. ඔබ වහන්සේ අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේයි. අර ඔබ වහන්සේ පිළිසරණකොට පවත්වන්නේ. ඒනිසා ඔබ වහන්සේම එහි අදහස දැනගනු ලබන සේක්වා යි ස්වාමීන් වහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඉල්ලා සිටිනවා.

එසේනම් මම පැහැදිලි කොට දේශනා කරන්නම්. හොඳින් අහගන්න. මෙනෙහි කරන්න. යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැහැදිලි කොට දැන් සූත්‍ර දේශනාව ආරම්භ කරනවා.

මහණෙනි, අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන අයෙක්, කයින් දුක්ඛ වේදනාවක් ලබනවා. ඒ දුක්ඛ වේදනාව ලැබීමේදී ඔහු හෝ ඇය ශෝක කරනවා.

- සෝචති - හඬනවා.
- කිලමති - ක්ලාන්ත භාවයට පත්වෙනවා.
- පරිද්දේවති - වැල පෙන්නට පටන් ගන්නවා.
- උරන්තාලිං කන්දති - ළයේ අත් ගසා ගෙන හඬන්නට පටන් ගන්නවා.
- සම්මෝහං ආපජ්ජති - මූලාවට පත් වෙනවා.

මෙසේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන අයෙක් කායික දුක්ඛ වේදනාවක් ලබන විට ශෝක කරනවා. ක්ලාන්ත වෙනවා. වැලපෙනවා, ළයේ අත් ගසාගෙන හඬනවා. මූලාවටත් වෙනවා. මෙසේ පැවැත්වීමට නිසා ඔහුට හෝ ඇයට අර කයට දැනුණු වේදනාව දැන් වෛතසික වේදනාවක් බවට පත්වෙනවා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මිලඟට උපමාවක් දක්වමින් දේශනා කරනවා. යම් පුද්ගලයෙකුගේ ශරීරයේ හුලක් ඇනුණොත්, ඒ සම්පයේම තවත් හුලක් අරගෙන ඇනගන්නවා වගේ කයට දැනුණු වේදනාව වෛතසිකයන්ටත් දැනිලා මානසික වේදනාවක් බවට පත්කර ගන්නවා. මේ නිසා ඔහුට එක වේදනාවක් නොවෙයි. වේදනාවන් දෙකක් දැන් ඇති වී තිබෙනවා. මේ නිසා අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන පුද්ගලයා අර දුක්ඛ වේදනාව අරමුණු කරගෙන හඬනවා. ක්ලාන්ත වෙනවා, වැලපෙනවා, ළයේ අත් ගසාගෙන හඬනවා. මෝහය නිසා, කායිකව දැනුණු වේදනාව මානසිකවත් විඳිනවා. එයින් අදහස් කළේ වෛතසිකයන්ටත් දැනිලා වේදනා දෙකක් බවට පත් කරගෙනයි දැන් කාලය ගත කරන්නේ. එයයි උපමාවක් ලෙස දැක්වූයේ. මේ අදහස මනාව පැහැදිලි කර ගන්න. ධර්මය පිළිබඳ දන්නේ නැතිනම්

ධර්මය ශ්‍රවණය කොට, සාකච්ඡා කොට, මනාව අවබෝධ කරගන්න. අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන පුද්ගලයෙක් දුකක වේදනාව වෛතසිකයන්ටත් ළං කරගෙන දුක් දෙකක් බවට පත් කරගෙන. යම් පුරුෂයෙකුට හුලකින් ඇත්තා නම් එතැන පමණයි. නමුත් එතනින් සීමා නොවී තවත් තැනකට ඇතලා දැන් වේදනාව දෙකක් ලබනවා යන අදහසයි, එහි සඳහන් කළේ.

අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන ස්වභාවය නිසා මේ කයෙන් ලැබුණු දුකක වේදනාව නිසා ශෝක කළා. ක්ලාන්තය හැදුණා, වැලපුණා, ළයේ අත් ගසාගෙන හැඬුවා, මුලාවට පත් වුණා, මෙසේ මුලාවට පත්වීම නිසා ඔහු මහත් වූ දුකක වේදනාවකට පත් වෙනවා. කයින් දැනුණු දුකක වේදනාව වෛතසික වේදනාවක් හැටියටත් අරමුණු කරගෙන ඒ ඔස්සේ දැන් සිතෙහි ක්‍රෝධයක් හටගන්නවා.

එය සරලව සඳහන් කරනවා නම් ඇසෙන් රූපයක් දැක එය දුකක වේදනාවක් ලෙස ගැනීම නිසයි කායික වේදනාවක් ඇති කර ගන්නේ. ඇසෙන් රූපය වගේම කනෙන් ශබ්දය, නාසයෙන් ආඝ්‍රාණය, දිවෙන් රස, ශරීරයෙන් ස්පර්ශය, මනසින් සිතුවිලි, ආදී ලෙස කායික වේදනා ඇති වෙන්න පුළුවන්. එපමණක් නොවෙයි ලෙඩ දුක් ඔස්සේ, දිරාගෙනයාම මහළුකම ඔස්සේ කායික වේදනා ඇති වෙන්න පුළුවන්. එමෙන්ම සතිය නොමැතිවීම නිසා, බාහිරව ඇතිවන දුක් පීඩා නිසා කායික දුක් වේදනා ඇති වෙන්නට පුළුවනි.

අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන භාවය නිසා මේ කායික දුකක වේදනා මනසට ඇති කරගෙන වෛතසිකවලටත් වේදනාවක් බවට පත්කර ගන්නවා. එහිදී තරහ ඇති වන්නට පුළුවනි. 'ඇයි මට මෙහෙම වුණේ? මම මේ දෙයට කැමති නැහැ. මෙය මට මහ දුකක් හැමදාම මට මේ දුක විඳින්න වෙයිද? මෙය මගේ කර්ම දෝෂයක් වෙන්න ඇති. මම කොපමණ අනෙක් අයට උදව් කරලා තියෙනවද? මේ ලෝකේ මට නපුරුකම්මයි සිදුවන්නේ. මනුෂ්‍යයන්ගෙන් පමණක් නොවෙයි. සතුන්ගෙන්, ගහ කොළවලින්, ස්වභාවික පරිසරයෙන් පවා මට දුක් වේදනාවයි ඇති වන්නේ. මේ අයුරින් කායික දුකක වේදනා ඇති වූයේ අශ්‍රැතවත් නිසා පෘථග්ජන ස්වභාවය නිසා අමනාපයෙන්, ද්වේෂයෙන් යුතුව අල්ලා ගැනීම නිසයි.

මේ ඇතිවන විඳීම , දුකක වේදනා ඇතිවුණා වගේම නැතිවනවා කියන විදර්ශනාවට ඔබේ හිත යොමු කරන්න. අනිච්ච - දුකක - අනත්ත යන

ත්‍රිලක්ෂණය ඔස්සේ කය දෙස බලන්න. රූප, වේදනාව, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධ පහ කෙරෙහි දැකිය යුත්තේ කෙසේද?

උප්පාදො පඤ්ඤායති. වයො පඤ්ඤායති ධීතස්ස අඤ්ඤානපටං පඤ්ඤායති.

සංඛත - සංඛාර කියන වචන වලට වස්තු වලට මේ ශරීර කුඩුව අයිතියි. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන මේ ස්කන්ධ පහෙන් නිර්මාණය වූ මේ පඤ්චස්කන්ධය හටගත්තා වගේම වෙනස් වෙලා බිඳී යමින් නැති වෙලා යනවා.

යදුනිච්චං තං දුකඛං යං දුක්ඛං තදුනන්නා -

යමක් වෙනස් වෙනවා නම්, දිරාගෙන යනවා නම් එහි දුක පවතිනවා. ඒ දුක පවතින්නේ මගේ නොවන ස්ථිර නොවන, සදාකාලික ආත්මයක් නොවෙන නිසයි. මේ කය කොපමණ සෝදා සෝදා පිරිසිදු කරමින් හැඩ බැලුවත් ඇඳුමෙන් පැළඳුමෙන් සැරසී මගේ - මගේ කියා කිවුවත්, කිහිපවරක් ආහාර දෙමින් රසයි රසයි කියා දිවයි කුසයි පිනෙව්වත් මේ කය මට අයිති නැහැ. ඒ නිසා කායික වේදනාවක් දුකක වේදනාවක් ලෙස දැනුනත් මේ දුකක වේදනාව ස්ථිරයි, සදාකාලිකයි, මගෙයි කියා මනසින් උපාදානය කර ගතයුතු නැහැ.

අශ්‍රැතවත් නම් ධර්මය ශ්‍රවණය කළේ නැහැ. ධර්මය දන්නේ නැහැ. ධර්මය සාකච්ඡා කළේ නැහැ. ධර්මය විමසා බැලුවේ නැහැ. ඒ බොහෝ ඇසූ පිරු තැන් නැති අශ්‍රැතවත් බවයි. කයින් ලැබූ විඳීම වේදනාව වෛතසිකයන්ටත් හසු වූ අයුරු දක්වූ උපමාව පැහැදිලි නේද? පුරුෂයෙකුට එක් හුලකින් ඇත්ත විට ඉන් කයට දැනුණු දුකක වේදනාව නැවතත් ඒ සමීපයටම හුලකින් ඇතීම නිසා වේදනාව දෙකක් බවට පත්වෙනවා. අශ්‍රැතවත් භාවය නිසා කයට දූනෙන වේදනාව නිසා අමනාපයක්, ක්‍රෝධයක් ඇති වෙනවා. උපමාවෙ වගේ වේදනා දෙකක් වෙනවා. පටිඝානුසය මතු වෙනවා. දීර්ඝ සංසාර ගමනේ අප පිටුපසින් ධර්ම හතක් ගමන් කරනවා.

අනුසය ධර්ම නම්,

- 1. කාමරාගානුසය
- 2. මානානුසය
- 3. පටිඝානුසය
- 4. විචිකිච්ඡානුසය

- 5. භවරාගානුසය
- 6. අවිජ්ජානුසය
- 7. දිට්ඨිානුසය

වශයෙන් පැහැදිලි කොට තිබෙනවා. මේ වේදනාව කයෙහි, වෛතසික වශයෙන් ක්‍රෝධ ස්වභාවයෙහි අල්ලා ගැනීම නිසා පටිසානුසයට මතු වෙන්න බොහෝම පහසුයි. සසර ගමනෙ පටන් රැගෙන ආ අනුසය ධර්ම (මේවා එකවිට මතුපිටට පෙනෙන්නේ නැති නමුත් අප්‍රකටව හිතේ පවතිනවා) වේදනාව ඔස්සේ දුකක් වේදනාවක් හැටියට වෛතසිකවලටත් දැනී අමනාපයෙන්, ක්‍රෝධයෙන් ඒ දෙස බැලීම නිසා පටිසය නම් වූ අනුසය ධර්මය (ගැටීමෙන් හටගන්නා - ව්‍යාපාදය - කරහව) හටගන්න, ඉදිරියට එන්නට අවස්ථාක් සැලසෙනවා.

මිලඟට කුමක්ද වන්නේ?

අර දුකක් වේදනාව වගේම ක්‍රෝධයෙන් යුතු සිතුවිලි නිසා මේ අග්‍රානවත් පෘථග්ජන ස්වභාවයේ සිටින අය සිතනවා, කම්සැප විදීම පමණක්මයි මට මේ දුකක් වේදනාවෙන් ගැලවෙන්නට මට තිබෙන එකම මාර්ගය කියා. එසේ සිතා කම් සැප පිළිගන්නවා. ඇසෙන් රූප දකින්න, කණින් ශබ්ද අසන්න, නාසයෙන් ආඝ්‍රාණය, දිවෙන් රසය, ශරීරයෙන් ස්පර්ශය, මනසට ධර්ම එනම් සිතුවිලි මේවා මමය, මාගේය, ස්ථීරයි, සදාකාලිකයි, ස්ථීර සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් මෙසේ එහි සුබ වේදනාවක් හැටියටම සැපයි සැපයි කියා ඇස් දෙකෙන් නම් රූප හොයාගෙන ගොස් ඇස් සතුටු කරන්න කන් දෙකෙන් මිහිරි හඬ, නාසයෙන් ආඝ්‍රාණ, දිවට රස, ශරීරයට ස්පර්ශ, මනසින් සිතුවිලි වලම සුවයි කියා ඉන්න හිතෙනවා. එයයි පින්වතුනි මෙහි කම් සැප පිළිගන්නවා, කම් සැප හොයාගෙන යනවා යයි සඳහන් කළේ.

නැවතත් එය සඳහන් කළොත්, දුකක් වේදනාවක් ඇති වුණා. අග්‍රානවත් පෘථග්ජන ස්වභාවයෙන් නිසා හිතන්න පටන් ගන්නා දුකක් හැටියට. වෛතසිකවලටත් වේදනාව දැනුණා. මුලින් හටත්තෙ හරියට හුලකින් ඇනුණ වේදනාව වගේ. දැන් වේදනාව දෙකක් බවට පත්වෙලා. කයට පමණක් නොවෙයි හිතටත් (වෛතසිකවලටත්) දැනෙන්න පටන් ගන්නවා.

මිලඟට කුමක්ද වන්නේ?

අග්‍රානවත් පෘථග්ජන ස්වභාවය නිසා හිතේ තරහක් ඇති වෙනවා. ක්‍රෝධයක් හටගන්නවා. සසර ගමනෙ පටන් රැගෙන පැමිණි (බබ සිල්වත්

ස්වාමීන් වහන්සේ කෙනෙක් වුවත්, ගුණබර අම්මා කෙනෙක්, පියාණන් කෙනෙක්, මහත්මයෙක්, මහත්මියක්, දියණි කෙනෙක්, පුතණු කෙනෙක් වුවත් තවමත් අරහත් බෝධියට පත්වී නැත්නම්) මේ අනුසය ධර්ම අප්‍රකටව සැඟවී පවතිනවා. මෙහිදී පටිසානුසයට (ව්‍යාපාදයට, කරහවට, ක්‍රෝධයට මුල් තැන දෙන අවස්ථාවට) අවස්ථාව සැලසෙනවා. මේ වේදනාවෙන් ගැලවීමට නම් කම් සැප ලැබීම විනා වෙන යමක් නැහැ කියා අග්‍රානවත් පෘථග්ජන අය හිතන්න පටන් ගන්නවා. කම්සැප ලැබීම විනා, ඇස සතුටු කිරීම විනා මට මේ ලැබුණු දුකක් වේදනා වලින් ගැලවෙන්න මාර්ගයක් නැහැ. ඒ සඳහා කණ, නාසය, දිව, කය, සිත ද සතුටු කරන්න ඕන. මේ අයුරින් සිතා කම්සැප විදීමට පුරුදු වීමෙන් ඇතිවන සුව වේදනා සුබයි යන වේදනා කෙරෙහි රාගානුසයක් හට ගන්නවා. සසර ගමනේ පටන් රැගෙන ආ අනුසය ධර්ම අතර රාගානුසයයි මුලින්ම සඳහන් කළේ.

රාගය යනු ඇලීම, බැඳීම, මගේ, මම, ස්ථීරයි, සදාකාලිකයි කියන අදහසයි. එනම් එතම මම - (මගේය) ඒසො හමස්මි (මම වෙමි)එසො මෙ අත්තා (මේ ආත්මය, මේ ජීවිතය ස්ථීරයි, සදාකාලිකයි) මේ ආදී වශයෙන් අර සුව වේදනාව පිළිගන්නවා. විදිනට පටන් ගන්නවා. එහිදී රාගානුසයට ඇලීමක්, බැඳීමක් ඇති වෙනවා. ඇයි එසේ රාගානුසයට අවස්ථාව සලසා දුන්නේ? මේ සුව වේදනාව නම් වූ විදීමෙහි සමුදය හා අත්ථංගමය නොදන්නා නිසයි. එනම් හටගැනීම හා නිරුද්ධවියාම (නැතිවී යාම) පිළිබඳව ඇති අනවබෝධය නිසයි. එමෙන්ම මේ විදීමේ - වේදනාවේ තිබෙන අස්සාදය, ආදීනවය හා නිස්සරණය පිළිබඳ ඇති අනවබෝධය නිසයි. මෙය ඉතාම සරලයි තේරුම් ගන්න.

මේ වේදනාවේ හටගැනීම (සමුදය) ඒවාගේම නැතිව යාම (අත්ථංගමය) පිළිබඳව අවබෝධයක් තිබෙන්න ඕන. සාමාන්‍ය ලෝකයා මේ කායික විදීම මේ අස්සාදය සුබ - සැපයි කියා දකිනවා. තවත් විටෙක දුකක් කියාද තවත් විටෙක අදුකක්ම සුබ (මධ්‍යස්ථ) කියාද දකිනවා. නමුත් මේ සුව - දුකක් - මධ්‍යස්ථ වුවත් එහි ස්වභාවය කුමක්ද? හටගන්නා වගේම වෙනස් වෙලා යමින්, නැති වෙලා යනවා. ඒ රූපයේ පෙනුම, දැන් පවතින ස්වභාවය, ඒ හඬේ ස්වභාවය ආඝ්‍රාණයේ ස්වභාවය, දිවට දැනෙන රසය, කයට දැනෙන පහසුව මට තේරුම් ගන්න පුළුවන්. සිතුවිලින් මම අවබෝධ කර ගන්න පුළුවන්. අස්සාදය එහි ඒ අවස්ථාවේ පවතින ස්වභාවයයි. තරුණ පුතෙක් නම් තරුණ දියණියක් නම් පුංචි දරුවෙක් හැදිලා වැඩිලා දැන් ප්‍රසන්න ස්වභාවයේ සිටිනවා. ගුණබර අම්මා කෙනෙක්, තාත්තා කෙනෙක් මගේ

දරුවෝ ප්‍රසන්නයි කියල හිතෙනවා. එහි රාගයෙන්, ලෝභයෙන් ඇලීමක් තිබෙනවාද? නැහැ. මගෙ දරුවෝ ප්‍රසන්නයි යන පවතින ස්වභාවයයි මේ තේරුම් ගන්නේ අස්සාදයයි.

ඉන්පසු ආදිභවය. මේ ප්‍රසන්නව දකින ස්වභාවය හෝ දැන් දකින ස්වභාවය පණ ඇති හෝ පණ නැති වස්තුවක් වෙන්න පුළුවන්. සූත්‍ර දේශනාවේ සඳහන් කරන විදීම වෙන්න පුළුවන්. ආදීනව නම් මේ පවතින ස්වභාවය දිරාගෙන යනවා, වෙනස් වෙලා යන බවයි.

සබ්බ සංඛාරා, අනිච්චා සියලු සංස්කාර ධර්මයෝ අනිත්‍යයි. සවිඤ්ඤාණක අවිඤ්ඤාණක හැම වස්තුවක්ම ඇතිවුණා වගේම නැති වෙලා යනවා. කය පමණක් නොවෙයි මේ මනසේ ඇතිවන සිතුවිලි (චිත්ත චෛතසික ධර්ම) පවා මේ සුඛ විදීම පවා ඇතිවුණා වගේම නැතිවෙලා යනවා. ආදීනවය එයයි.

ඒ නිසා හිස්සරණයට ආරාධනා කරනවා. නිස්සරණය නම් අත්හරින්න. අත්හරින්න, නිදහස් වෙන්න යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ ඇතිවුණු හැම දෙයක්ම නැතිවෙනවා කියන අවබෝධය ඇති කර ගැනීමයි. අල්ලාගත් හෙවත් උපාදානය කරගත් සියල්ල අත්හැරලා මනස නිදහස් කර ගැනීමයි. එයයි අදහස් කරන්නේ නිස්සරණය ලෙස.

ඔබටත් පුළුවනිද අස්සාදය දැක, ආදීනවය තේරුම් ගෙන, නිස්සරණයට හිත පුරුදු කරන්න. ස්වභාවය ඔබ දකිනවා. මේ ස්වභාවය හැමදාම ඒ ආකාරයෙන්ම පවතින්නේ නැහැ. පිපුණු මලක් පවා ටික වේලාවකින් පෙනී හැලී මිලාන වී යනවා. උපන් හැම සත්ත්වයෙක්ම දීර්ඝායු ලබා ජීවත්වෙනවා නම් ළමා, තරුණ, මධ්‍යම, මහලු වයස ඔස්සේ දිරාගෙන ගොස් නැති වී යනවා. මේ පවතින හැම ස්වභාවයක්ම දිරාගෙන යනවා. එයයි ආදීනවය.

නිස්සරණය නම් මේ මම, මගේ, ස්ථිර සත්ත්වයෙක්, සදාකාලිකයි කියලා මම ඇලෙන්නෙ නැහැ. මම උපාදානය කර ගන්නේ නැහැ. මම සිතින් අල්ලා ගන්නේ නැහැ. කියන අදහසයි. නිස්සරණය නිදහස්වීම නම් මෙයයි.

එසේ නම් කම් සුව විදින්න (අශ්‍රැතවත් පාඨග්ජන අය) සිතින් සිතා ගන්නේ අර දුකට වේදනාවෙන් බැහැර වෙන්නයි. ඔහු සිතන්නේ දුකට වේදනාවෙන් මිදීමට තිබෙන එකම මාර්ගය කම් සැප විදීම කියාය. හටගත්

සැම දෙයක්ම නැති වෙලා යනවා. සමුදය අත්පිටිය යයි සඳහන් කළේ එයයි. අස්සාදය - ආදීනවය හා නිස්සරණය ගැන අවබෝධයක් තිබිය යුතුය.

කෙටියෙන් නැවතත් සඳහන් කළොත් සමුදය අත්පිටිය, ඒවගේම අස්සාදය, ආදීනවය, නිස්සරණය කියන මේවා පිළිබඳව අවබෝධයක් නැති නිසා ඔහු දැන් කම්සැප වලට ඉඩදී, රාගානුසයට අවස්ථාවක් සලසනවා.

මා ඔබට ආරාධනා කරනවා ජීවිතය ගලපා බලන්න කියා. කායිකව වේදනාවක් ඇති වුණොත්, ඒ කායික වේදනාව ඇති වුණේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මන කියන මේ ඉඤ්ජියෙන් මුල් කරගෙන, රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම (සිතුවිලි) යන අරමුණු ඔස්සේයි. බොහෝ දෙනෙකුට කයින් වේදනාවක් ඇති වු විට, එය ඇති වුණා වගේම නැතිවෙනවා කියන සමුදය - අත්පිටිය තේරුම් නොගෙන, එසේ නැතහොත් රූප, ශබ්ද ආදී අරමුණුවල ඇති අස්සාදය ආදීනව, නිස්සරණය පිළිබඳව අවබෝධයක් නැතිව ඒ අශ්‍රැතවත් පාඨග්ජන භාවය නිසා ඔබ කියන ආකාරයට සිතීමට පටන් ගන්නවා.

සූත්‍රයේ මූලින් සඳහන් කළේ සෝවච්චි - සෝක කරනවා. කීලමච්චි - ක්ලාන්තය හැදෙනවා, මට කිසිවක් හිතා ගන්න බෑ. කියා එහා මෙහා ඉක්මනින් ගමන් කරනවා. වේගයෙන් ආශ්වාස - ප්‍රශ්වාස කරන්න වේගයෙන් දොර ජනෙල් වසා දමන්න, අතට හසුවන කෝප්පය විසි කරන්න, පොත - පත පවා දමාගසන්න, ළඟින් යන අයගේ ඇගේ හැපෙන්න පුළුවනි. මේ අදහස විග්‍රහ කළොත්, ක්ලාන්තය හැදෙනවා හදාගන්නවා කියන අදහස චෛතසික වලට පත්වෙන්න යන ආකාරයයි. මේ සඳහන් කළේ. ඔබටත් ජීවිතයෙන් අවබෝධයක් ඇති කර ගන්න පුළුවන්. මම සිල්වත් අනුන්ට කරදරයක් කරන්නේ නැතුව පස් පව් දස අකුසල් කරන්නේ නැතුව මැනවින් පත්සිල් රැකගෙන ජීවත්වන කෙනෙක්. කායික දුකට වේදනාවන් ලබන කොට චෛතසිකයන්ටත් ඒ බව දැනිලා සෝක වෙනවා නම් ක්ලාන්තය හදාගන්නවා නම් ළයේ අත්ගසා හඬනවා නම් මූලාවට පත්වෙනවා නම් ඒ වේදනාව බොහෝ කාලයක්ම තිබෙන්න පුළුවනි. මට නින්ද යන්නේ නැහැ. දුක් විදින්න වෙයි. සා - පිපිසාව කුසගින්න දුනෙන්නෙ නැතුව දුක්විදින්න වෙයි. මූලාවට පත් වෙයි. කයෙන් දුනෙන වේදනාව චෛතසිකවලටත් දැනිලා දුක් විදින්න වෙයි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ නැවත පැහැදිලි කොට දේශනා කරනවා මේ අශ්‍රැතවත් පාඨග්ජන අයයි දුකට වේදනාව මනසටත් ඇති කරගෙන මූලාවට පත් වී කටයුතු කරන්නෙ කියා.

මෙසේ මුළාවට පත් වී කටයුතු කිරීම නිසා ජාති, ජරා, මරණ, සෝක, පරිදේව දුකක දෝමනස්ස කියන මේ ස්වභාවයට පත්වෙනවා. එපමණක් නොවෙයි. සසර ගමනෙ ලබන්න තිබෙන හැම දුකක්ම ඔහුට උරුම වෙන්නට පුළුවනි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලි කොට දේශනා කරනවා මේ වේදනාව පවතින සමුදයක් (හටගැනීම) අත්පිටියක් (විනාශවී යාම) අවබෝධ කර ගත්තේ නැතිනම්, අස්සාදය - ආදීනවය - නිස්සාරණය මේ පිළිබඳවත් අවබෝධයක් නැති නම් අදුකකමසුක කියන අවස්ථාවේදී වුවත් අවිජ්ජානුසයට පත්වෙන්නට පුළුවනි. අනුසය ධර්මය සිතෙහි අප්‍රකටව පවතින අවිජ්ජානුසයටත් අවස්ථාවක් සලසලා දෙනවා. අවිද්‍යාවට පත්වෙලා සුඛ වේදනාවක් ද දුකක වේදනාවක්ද අදුකකමසුක වේදනාවක් ද කියා නිවැරදිව තේරුම් ගැනීමට බැරව, මමය, මාගේය, කියන හැඟීමෙන් අල්ලාගෙන සිටිනවා. අනිච්ච - දුකක - අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ස්වභාවය මෙතෙහි කොට අදුකකමසුක අවස්ථාව තේරුම් ගන්න පුළුවන් කමක් නැහැ. එපමණක් නොවෙයි. සුඛ වේදනාවක් පවා කෙලෙස්වලින් යුක්තවයි විදින්නේ.

ඒ දකින රූපයට මම කැමතියි. එය නැතුවට බැහැ. අභිභව්දිති - ඒ ගැන සතුටු වෙනවා. පොතක් බැලුවත් නිදාගන්න ගියත්, කෑම කන්න ගියත් මට මතක් වෙනවා යනුවෙන් කියනවා. අභිච්චිති ඒ ගැන කථා කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා. අපේක්ෂාසාය නිධිති. ඒකම බැහැගෙන ඉන්නවා. ඒකම තමා හිතේ තිබෙන්නේ. බලන්න අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන ස්වභාවය නිසා මේ සුඛ වේදනාව පවා කෙලෙස් වලින් යුක්තවයි භුක්ති විදින්නේ. දුකක වේදනාව හා මධ්‍යස්ථ වේදනාවත් ඒ වගේමයි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන අය මීළඟට ශ්‍රැතවා ආර්යසාවකෝ - ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් බවට පත්වෙනවා. බහුශ්‍රැත (බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති) ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් බවට පත්වෙනවා. ඒ බහුශ්‍රැත ආර්ය ශ්‍රාවකයකුගේ ස්වභාවය කෙසේද? කායික දුකක ලැබෙන විට හ ශෝචති, හ කිලමති, හ පරිදේවති හ උරුත්තාලිං කථිදිති. මේ ආදී වශයෙන් ශෝක කරන්නේ නැහැ. ක්ලාන්තය හැදෙන්නේ නැහැ. හඬන්නේ නැහැ. ළයේ අත් ගසා ගන්නේ නැහැ. හ සමෝභං ආපස්සති. මුළාවට පත්වන්නේ නැහැ. එනිසා කායිකව දැනුණු වේදනාව වෛතසික වලට දැනෙන්නෙ නැහැ. මනසින් දුක් විදින්නේ නැහැ.

බලවත් පුරුෂයෙකුට හුලකින් එක තැනකට විද්දා. එහෙත් තවත් තැනකට විදින්නට ඔහු අවස්ථාව සලසා ගන්නේ නැහැ. එසේ නොවූ විටයි දුක් වේදනා දෙකක් වන්නේ. කයින් පමණක් නොවෙයි මනසින් දුක් විදිනවා එවිට

කය අසනීප වුවහොත් බෙහෙත් කර සනීප කර ගන්නට පුළුවන්. හිත ලෙඩ වුවහොත් සනීප කරන එක ලෙහෙසි නැහැ. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා සසර ගමනෙ සිටිනවා. කය ලෙඩවීම දුක් විපත් සිදු වීම ඉඤ්ජියයන් අබල - දුබල වීම, නතර කරන්නට බැහැ. තාවකාලිකව යටපත් කළත් සැමදාම බැහැ. අපට අවශ්‍ය ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයකු වී කයට දැනුණු වේදනාව විදීමක් ලෙස උප්පාද, ධීති, භංග ඔස්සේ (හට අරගෙන, වෙනස් වෙලා යමින් නැති වී යන) දකින්නයි. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා දෙවෙනි හුලත් විදගන්න වගේ වෛතසිකවලට හසුවන්නේ නැහැ. එනිසාම මේ වේදනාව ඔස්සේ පටිසානුසයට අවස්ථාවක් ලැබෙන්නේ නැහැ. සසර ගමනේ පටන් රැගෙන ආ කෙලෙස්වලට, පටිසයට (ගැටීමකට, කරහවකට, ව්‍යාපාදයකට) අවස්ථාවක් නැහැ. ක්‍රෝධ සිතක් නැති නිසා, පටිසානුසයක් හටගත්තේ නැති නිසා, හටගන්න හැදුවත් එයට අවස්ථාවක් සැලසෙන්නේ නැති නිසා ඔහු වේදනාව ඔස්සේ කම් සැපයට ඉඩ හරින්නේ නැහැ. කායිකව වේදනාව දැනෙනවා. නමුත් මේ කායික වේදනාව සුවපත් කිරීම සඳහා සැප විදීමට අවශ්‍ය යයි තෘෂ්ණාවෙන් අල්ලා ගැනීමට යන්නේ නැහැ. ඇස් දෙකෙන් රූප බල බලා ආදී වශයෙන් ඉඤ්ජියයන් පිනවීමට යන්නේ නැහැ. ලෙන්ගතු කෙනෙක් දුව, පුතා, ස්වාමියා බිරිඳ, දෙමාවිපියෝ වෙන්වෙලා යනවිට ඒ අය නැතිව ඉන්න බැහැ යයි සිතන්න පුළුවන්. එහෙත් ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා එකතු වූණු අය වෙන්වෙලා යන බව දන්නවා.

හා සංයෝගා වියෝගන්තා.... අහෝ, අනේ හැම එකතු වීමක්ම වෙන් වීමකින් කෙළෙවර වෙනවා. ධර්මය ශ්‍රවණය කර මනස හොඳින් සමාධිය වඩලා තියෙනවා, ශ්‍රැතවත්. ඒනිසා කායිකව දැනුණු වේදනාව වෛතසිකයන්ට දැනුණ විට වේදනාවක් බවට පත්කර ගන්නේ නැහැ. මට මොකක්ද මේ සිදුවුණේ? මේතරම් ඉක්මනින් වෙන් වන්න නම් ඇයි අපි හමු වුනේ. ආදී වශයෙන් හිතා, හඬා වැළපෙන්න, ළයේ අත් ගසාගන්න, හිත හිතා දුක් වෙන්න යන්නෙ නැහැ. ඒ නිසා ලෝක ස්වභාවය අනුව එක උලයි ඇනුණේ. එනම් සසර ගමනෙදී ඇතිවන කායික වේදනා. නමුත් වෛතසිකයන්ට දැනී දුක්ක වේදනාවක් බවට පත්කර නැහැ.

බලන්න ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයකුගේ ස්වභාවය. මෙහිදී පටිඝානුසයට අවස්ථාවක් නැහැ. ක්‍රෝධයට අවස්ථාවක් නැහැ. දන් කම් සැප පිළිගන්නෙන් නැහැ. එය පැහැදිලියි. මේ කායික වේදනාව මට ඇති වුණේ වෙන්වීම නිසා. අර හඬ නිසා. මට මේ රැකියාව, ආහාර, මේ ජීවිතයක් ඕනෑ නැහැ. මේ අයුරින් ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මනසින් ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් අරමුණු ගන්නේ නැහැ. ඒ නිසා ඔහු කම්සැප ස්ථිරයි, සුඛයි, සදිකිලිකයි කියමින් හෝ සිතමින් පිළිගන්නට යන්නෙන් නැහැ. කම්සැප වලට අවස්ථාවක් දෙන්නෙන් නැහැ. ඔහු දන්නවා කම්සැප ලබාගන්න ගියොත්, සුව වේදනාවක් හැටියට දැනුණත් හැබැවටම එහි ස්වභාවය හටගන්නා වගේම නැතිවී යාමයි. එයයි සමුදය හා අත්භවය යනුවෙන් සඳහන් කළේ. ශ්‍රැතවත් ශ්‍රාවකයා එය දන්නවා. ඒ නිසා ඇස ආදී ඉඤ්ජියයන්ගෙන් රූප ආදී අරමුණු ඔස්සේ තෘෂ්ණාවට ඉඩදෙන්නේ නැහැ.

හැම අරමුණකම අස්සාදය වගේම ආදීනවය ඔහු හොඳින් හඳුනාගෙන තිබෙනවා. අත්හැරීම (අත් දෙකෙන් අත්හැරීම ම නොවෙයි) එනම් සිතෙහි ඇතිකර ගන්නාවූ අවබෝධය ඔහුට තිබෙනවා. ඇතිවුණු හැම දෙයක්ම දිරාගෙන යමින් නැතිවෙලා යනවා. හිතීන් නොබැඳී, විරාගී මනසක් ඇතිකර ගන්න පුළුවන්කම ලැබෙනවා. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයකුගේ ස්වභාවය එබඳුයි.

අපි ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් ද, අශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක්ද විය යුත්තේ? ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් බවටයි අපි පත්වෙන්නට ඕන.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ සල්ල සූත්‍රය අවසානයේදීත් පැහැදිලි කරනවා. කම් සුව සිතින් පිළිනොගැනීම නිසා දන් ධර්මාවබෝධය තියෙනවා. බොහෝ ඇසු පිරු තැන් තිබෙන නිසා කම්සුව සිතින් පිළිගන්නේ නැහැ. ඔහුට රාගානුසයක් ඇතිවෙන්නේ නැහැ. ඇයි? වේදනාවේ සමුදය හා අත්භවය දන්නවා. අස්සාදය - ආදීනවය- නිස්සරණය දන්නවා. මම - මගේ ස්ථිරයි කියන හැඟීමක් අර අරමුණු වේදනා ඔස්සේ ඇති වෙන්නේ නැහැ. අදුකඛම සුඛය ළඟ පටිඝයක් ඇති වෙන්නෙන් නැහැ. සුඛ වේදනාව කෙලෙස් සහිතව විදින්නේ නැහැ. කෙලෙස් රහිතවයි විදින්නේ.

අර ඉන්නේ පුතා, දුව, අම්මා, අප්පච්චි, අම්මා බුදු වුණේ නැති වුවත් අපේ පවුලට බුදු අම්මා කෙනෙක්. හැබැවටම කෙලෙස් රහිතවයි මේ විදින්නේ. ඔහු දන්නවා දුව - පුතා - අම්මා - තාත්තා වුනත් කොයිතරම් ළඟින් හිටියත්

සම්මුතියට අනුව අයිති වුණාට පරමාර්ථයට අනුව අයිති නැහැ. ඉපදුණු හැම කෙනෙක්ම නැතිවෙලා යනවා. හට ගත්ත හැම වස්තුවක්ම හටගත්ත වගේම නැතිවෙලා යනවා.

හේතුං පටිච්ච සම්භූතං හේතු භංගා නිරූපිකංති.

හේතූන් නිසා හටගත් සෑම දෙයක්ම හේතුවේ විනාශයෙන් එලයද විනාශ ස්වභාවයට පත් වෙනවා.

එහෙම නම් මම මගේ කියලා සම්මුතියට සුව විදිනවා. පරමාර්ථ ධර්මයට අනුව කෙලෙස් රහිතව ඔහුට විදින්න දකින්න, යුතුකම් ඉටු කරන්න ඔහුට පුළුවනි. කොයිතරම් සැනසිල්ලක්ද? අදුකඛම සුඛයත් මේ ස්වභාවයට පත්වෙනවා. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයකුගේ හා අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන කෙනෙකුගේ වෙනස දකින්න යයි තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුශාසනා කරනවා. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයාට සියළු වස්තූන් සුඛ වේදනාවක්, දුකඛ වේදනාවක් කෙලෙස් වලින් අල්ලා ගන්නේ නැතිව විඳිමින් ජීවත්වෙන්න පුළුවන්කම තිබෙනවා. ඒ නිසා ඔහු කෙලෙස් රහිතව ඇලීමෙන් බැඳීමෙන් ඉවත් වූ උතුම් නිර්වාණගාමී මාර්ගයට හව කෙළවරට පත්වෙනවා. ඒවගේම ඔහු මේ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ස්වභාවයේ පැවතීම නිසා රාග - දෝෂ ආදී කෙලෙසුන් මුලින්ම බැහැර කොට මෙලොව පරලොව හැබැ ස්වභාවය ධර්මානුකූලව දක්නා නුවණින් කටයුතු කොට උතුම් වූ නිවනට පත්වෙන්නට අවස්ථාව සලසා ගන්න පුළුවනි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුශාසනා කරනවා.

හ වේදනං වේදියති ස පඤ්ඤා
සුඛංපි දුකඛමපි බහුසුභොපි
අයං ච ධර්මස්ස පුට්ඨජනෙන
මහා විසෙසෝ කුසලස්ස හොති

බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති, නුවණැති ඔහුට සුව වූත් දුක් වූත් වේදනාව කෙලෙසුන්ගෙන් බැහැරව විදින්න පුළුවන්කම ලැබෙනවා. දකුණ වූ නුවණැත්තාගේ සහ පෘථග්ජනයාගේ මහත්වූ වෙනස එයයි අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන අය දුකඛ වේදනාව වෛතසිකවලට හසුකර ගෙන දුක් විදිනවා. පෘථග්ජන නොවූ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා කායික වේදනා වෛතසික වලට හසුකර ගන්නේ නැතුව කෙලෙස් රහිතව විදිනවා.

ඒ නිසා රාග, දෝෂ, මෝහ කෙලෙස් බැහැර කොට උතුම් නිර්වාණාවබෝධය ලබනවා යයි සූත්‍ර දේශනාවේ සඳහන් වෙනවා.

පින්වත් ඔබ හැමදෙනාම කයින් දුක් ලැබුනත්, වෛතසිකවලට හසුකර නොගෙන ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවක භාවයට පත් වී දුකක, සමුදය, නිරෝධ මාර්ග නම් වූ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් නිර්වාණාවබෝධය පිණිසම අධිෂ්ඨාන කරන්නට යයි ආරාධනා කරමින් අප හැම දෙනාමට මේ ජීවිතයේදීම උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවායි ස්වාමීන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා.

සාධු! සාධු! සාධු!

අසිබන්ධක සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

සෙය්‍යථාපි ගාමිණී පුරිසො මහතිං පුත්‍ර සීලං
ගමිහිරෙ උදුකරපදේ පක්ඛිපෙය්‍ය
තමෙන මහා ජනකායො සංගමිම
සමාගමිම ආයාවෙය්‍ය නොමෙය්‍ය
පක්ඛිපලිකො අනුපරිසක්ඛය්‍ය
උම්මුස්ස භු පුත්‍ර සීලෙ
උබ්බුවගො පුත්‍ර සීලෙ
තල මුකඛව බෝ පුත්‍ර සීලෙපි
තං ඉමංජසි ගාමිණී
අපිනුසා පුත්‍ර සීලා මාතු
ජනකායස්ස ආයාවනා හේතුවා සෝමන හේතුවා
පක්ඛිපලිකා අනුපරිසක්ඛන හේතුවා
උම්මුක්ඛෙය්‍යවා උප්ඵවෙය්‍යවා තලංවා
උප්ඵවෙය්‍යාති නො හේතුං භනෙන හි

කාරුණික පින්වතුනි,

උතුම් තුණුරුවන් සතු අනන්ත මහ ගුණ බලයෙන්, පින්වත් ඔබ හැම දෙනාටම පැමිණි සඳහම් ගමනෙහි හැම සැනසිල්ලක්ම වේවා! යි ස්වාමීන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනවා, අධිෂ්ඨාන කරනවා.

අද දේශනා කිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ සංයුක්ත නිකායේ සමාජිකයන් වර්ගයේ ගාමිණී සංයුක්තයේ සඳහන් අසිබන්ධක සූත්‍ර දේශනාවයි.

මේ උතුම් සූත්‍ර දේශනාවෙන් අපි හැම කෙනෙකුටම ජීවිතයේ සැනසිල්ල පිණිස ම හේතුවන උතුම් සූත්‍ර දේශනාවක් බවට පත්කර ගන්නට පුළුවනි.

භාවනාව, සමාධිය වැඩීම, ඔස්සේ අපේ සිත, ඇලීම්, ගැටීම්, මූළාවෙන් පාලනය කර ගෙන සමාධිය දියුණු වන විට ඒවා තුනී කරගෙන ප්‍රභාණය ම අරමුණු කරගෙන සිත පවත්වන්නට පුළුවනි.

ඔබ වැනි, ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කරන බොහෝ ඇත්තන්ට නිරන්තරයෙන්ම මේ ඇලීම්, ගැටීම් එක්ක කටයුතු කරන්න වන බව පැහැදිලියි. ගෙදර දොරේ ඉවුම්-පිහුම්, පිරිසිදු කිරීම් කටයුතුවල පටන් ස්වාමී - භාර්යා, දරුවන්ගේ, මහ මග ගමන - බීමන, කඩ පොළේහි, රැකියාවෙහි, ආයතනයෙහි හැමතැන පටන් ඇතිවන ඇලීම් - බැඳීම් - ගැටීම් - මූළාවෙන් යුතු දුකක දොමනස්සයන්හි කෙළවරක් නැහැ කියා විටෙක ඔබට දනෙනවා ඇති. එවැනි ජීවිත ගමනක තමන් කෙසේද නිවැරදි ආකාරයෙන්, සීලයේ පිහිටා නිවැරදි අයකු ලෙස කටයුතු කරන්නේ?

තමන් නිවැරදි නම්, උතුම් වූ සීලයේ පිහිටා, නිවැරදි ආකාරයෙන් (සම්මා) යහපත් ලෙස දැන පැහැදීමෙන් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇති කරගෙන, මේ උතුම් ධර්මය අවබෝධ කරගැනීමේ අදහසින් රාග - දෝෂ - මෝහ කෙලෙස් බැහැර කිරීම ම අරමුණු කරගෙන කටයුතු කරන විටත්, යම්විටෙක අෂ්ටලෝක ධර්මයට මුහුණ පාන්නට සිදුවෙයි. අෂ්ටලෝක ධර්මයෙන් අකමැති පැත්තයි බොහෝ දෙනෙකුට දරා ගැනීමට අපහසු වන්නේ. අලාභයේදී, අයසයෙහිදී, නින්දාවේදී, දුකේදී තමා එසේ වන්නේ ලාභ, යස, ප්‍රශංසා, සැප තිබෙන තෙක් එතරම් දුකක් ඔබට නොතිබෙන්නට පුළුවනි. ඒවා දුකට පෙරළීමේ ස්වභාවය තිබෙනවා. අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන අය, ඒ බව නොදන එයත් දුක හැදෙන මඟකට දුකට හේතුවන මඟකට යොමු කරගන්න පුළුවනි.

ලාභ ලැබෙන විට වඩ වඩාත් තෘෂ්ණාවක් ඇති කරගෙන, මගේය මගේය කියා වඩාත් ඒවා ලං කරගෙන, කෙලෙස් වැඩි කරගෙන, තමන් උසස් කරමින් අනුන් පහත් කරමින්, ඒ හිත තුළ තණ්හාව, මද, මානය, දෘෂ්ඨි වඩ වඩාත් ඇති කරගන්න පුළුවනි. දුකට මුල එතනින් පටන් ගන්නවා. දුකක්

ලෙස මුල් අවස්ථාවේ තේරුම් නොගත්තත් ඒ ලාභ ඔස්සේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන ඇත්තෝ දුකකුයි කැඳවාගන්නේ.

ඒවාගේම සාමාන්‍ය ලෝකයා දකින දුක හැටියට අලාභය, අයස, (විශේෂයෙන්ම සම්පත්, කීර්තිය, තනතුරු, ආදී බොහෝ දේවල් නැති වීම) පවුල් පරිසරයේ වුණත් තමා හිතන ආකාරයෙන් කටයුතු කරගැනීමට බැරිව මනසින් පහත් තැනකට, කාගේත් නොසැලකිල්ලට පාත්‍ර වෙනවා. යසස් තිබෙන කාලයට කීර්තිය ඇති වෙනවා. සම්පත් තිබෙනවා. හැම කෙනෙකුගේම ගෞරව ආදරයට පත්වෙනවා. ඉහළ තැනක තබා බොහෝ විට සම්මාන, සැලකිලි දක්වනවා. හිත්වලින්, වචනයෙන්, ක්‍රියාවෙන් ගරු කරන බව පෙනෙනවා.

අයස නම් කීර්තියෙන් පිරිහීමයි. යම් විටෙක නොකළ දේවල් වලට බොහෝ අය දොස් නගන්න පුළුවනි. සම්පත් අහිමිවෙලා යනවා. හැම දෙයක්ම අසාර්ථක වෙනවා. ලැබුණු දේවල්, ලැබෙන්න තිබෙන දේවල් පවා නැතිවෙලා යනවා. ඒවා එකට එකතු කළාම අයස.

බොහෝ කෙනෙකුට අලාභ, අයස, නින්දා දුකක් හැටියටයි දනෙන්නේ. නමුත් මේ දෙකේදීම, දෙපැත්තේදීම උපේක්‍ෂාවෙන් කටයුතු කරන්නට, අනිච්ච, දුකක, අනත්ත කියන ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මයෙන් දකින කොට මෙතෙහි වන විට උපේක්‍ෂාව මැනවින් ඇති කරගන්න පුළුවනි. උපේක්‍ෂාව කියන්නේ මධ්‍යස්ථ බව වුවත්, උපේක්‍ෂාව හට ගත යුත්තේ මේ ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මයන් මුල් කරගෙනයි. එසේ නැතහොත් සමහර ඇත්තන්ට දනෙන්න පුළුවනි. මම ලාභ, අලාභ දෙකම විඳ දරාගෙනයි ඉන්නේ කියලා. නමුත් හිතෙන් තැවෙනවා, දුක් වෙනවා, සුසුම්ලනවා. දරාගෙන ඉන්නවා කිවුවත් තමන්ටම බොහෝ අවස්ථාවලදී දනෙනවා විෂම ලෝභය නිසා තව තව තිබෙනම් ඒ දේත් ලබාගන්න ඇත්නම් කියලා. සෑහීමක් නැතුව ඒ දේවල් සොයාගෙන යනවා. තමන් ධර්මානුකූලවයි සොයන්නේ කියා දන්නවා. ධර්මානුකූලවයි සඳහන් කළේ.

“උට්ඨාන විරියාධි ගතේහි හෝගේහි
බාහා බල පරිච්චේහි සේදා වකඛිතේහි
ධම්මිකේහි ධම්මලද්දේහි....”

පස් පව් දස අකුසල ධර්මයන්ගෙන් බැහැර වී, උට්ඨාන විරියයෙන් බාහු බලයෙන්, දහදිය මහන්සියෙන්, ධර්මානුකූලව යමක් ලබන්නේ ධර්මානුකූල ජීවිතයකයි. (පත්තකම්ම සූත්‍රය)

ධර්මානුකූලව නමුත් ලෞකික වස්තු සෙවීම කෙළවරක් නැති ගමනක්. යම් තැනක ලාභයක් නම් එතැන දීත් තණ්හා, මද, මාන දෘෂ්ටිවලට හසුවෙන් නොපුළුවන්. එවැනි ස්වභාවයට පත්වෙන්නේ අග්‍රැතවත් ජීවිතයි. අලාභයක් ඇති වූ යම් විටෙක නොහඬා සිටියත්, ඒ අයම කියන ආකාරයට “මමයි දන්නේ මගේ හදවතේ තියෙන දුක කොපමණද කියලා” ආදී වශයෙන් හදවත හඬා වැටෙනවා. ඒ නොලැබිලා යන්නේ, අත් හැරෙන්නේ - ධන ධාන්‍ය පමණක් නොවෙයි. දරුවෝ ඇත් වෙනවිට, ධර්මය දන්න උපේක්‍ෂාවෙන් කටයුතු කරන සමහර ඇත්තන්ට පවා, මේ විෂයෝගය - වෙන්වීම දරා ගන්නට බැහැ. දරුවන් ඇත් වෙලා දුරු රටකට යන විට, නොසලකා හැරියා කියා දැනෙන විට, මා කියන ලෙස හැසිරෙන්නේ නැහැ කියා සිතෙන විට, මගේ කටයුතු සොයා බලන්නේ නෑ කියා දැනෙන විට හදවත හඬා වැලපෙනවා. ඇයි මට මෙහෙම වුණේ කියා සිතෙනවා. මා දන්න අයගේ යහළුවන්ගේ දරුවෝ දෙමව්පියන්ට කොපමණ සලකනවද? මට මොකද වුණේ? ආදී ලෙස සිතනවා. එළියට නොපෙනුනත් ඇස් දෙකෙන් කඳුළු කැට කඩා නොවැටුණත්, එතන උපේක්‍ෂාව නැහැ.

උපේක්‍ෂාව නම් අනිච්ච, දුකබ, අනත්ත නම්වූ ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මයම මෙනෙහි කරගෙන මනාව අවබෝධයෙන් යුතුව, වදනින් පවසනවා වගේම සිතෙනුත් එය උපේක්‍ෂාව ලෙස පිළිගැනීමේ ශක්තිය පැවතිය යුතුයි. හැබැවිටම ඒ උපේක්‍ෂාව නම් ලාභ අලාභ ආදී අටලෝ දහමට මුහුණ පෑමේදී ඇලීම් හා ගැටීම්වලින් වෙනසකට පත් නොවීමයි. සිත සන්සුන්ව පවත්වා ගැනීමයි.

මේ සූත්‍ර දේශනාවට ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් පසු බිමකුයි ඇති කරන ලද්දේ. කුමක් හෙයින්ද? මේ සූත්‍ර දේශනාව අප විසින් සජ්ඣායනා කල යුත්තේ ඔබ විසින් ශ්‍රවණය කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න පැහැදිලි කිරීම සඳහායි.

හාවනා මාර්ගය තුළ රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී කෙලෙස් බැහැර කරමින් ජීවිතය ගත කරන විට මේ සූත්‍ර දේශනාවෙන් ඔබට හිතන්න යමක් තිබෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ නාලන්දාව සමීපයෙහි පාවාරිකා අඹ වනයේ වැඩ සිටිනවා. දිනක් අසිබන්ධක (අසිබද්ධ) නම් ගාමිණී සිටු පුත්‍රයා බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙතට පැමිණ වැද නමස්කාර ගෞරව කොට මෙසේ ප්‍රශ්න කරනවා.

ගෞතමයාණන් වහන්ස, අන්‍ය ශ්‍රාවකයෝ, ඒවාගේම බ්‍රාහ්මණයෝ මේ පච්චා භූමියෙහි එනම් මේ පිටුපස භූමියෙහි වසන කෙත්ඛි දරණ සෙවෙල් මාලා පළඳිමින් සිටින, ගිනි පුදන අය දියට බැස ස්නානය කරනවා. ඒ අය කළුරිය කළ අය උඩට යවන්න උත්සාහ කරනවා. විවිධ නම් වලින් හඳුන්වනවා. සුගතියට යවනවා කියනවා. සියල්ල දත් භාග්‍යවතුන් වහන්ස ඔබ වහන්සේත් එසේ කරනවාද? ඔබ වහන්සේටත් එසේ කරන්න පුළුවන් දැයි අසිබද්ධ ගාමිණී උන් වහන්සේගෙන් ප්‍රශ්න කරනවා.

ගාමිණීය, ඔබම මෙයට විසඳුමක්, පිළිතුරක් ලබාගන්න. මම මේ ප්‍රශ්න අසන්නම් යයි බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා.

ගාමිණීය යම් පුරුෂයෙක් ප්‍රාණසාකය සිදු කරනවා, අදත්තාදානය එනම් නොදුන් දේ ගන්නවා. කම් සැපතෙහි වරදවා හැසිරෙනවා, බොරු කියනවා, කේලාම් කියනවා, පරුෂ වචන කතා කරනවා, හිස් වචන කතා කරනවා, අභිජ්ඣා නම් වූ දඩි ලෝභයෙන් යුක්තයි, ව්‍යාපාදය නම් වූ තරඟවෙන් යුක්තයි, මිථ්‍යා දෘෂ්ටියෙන් යුක්තයි. (නඤ්චි දන්තං නඤ්චි යිධං.. ආදී වශයෙන්) මේ පුද්ගලයා වටා යම් ජන සමූහයක් ඇවිදිත්, පිරිවරා ගෙන, රැස්වෙලා මෙහෙම කියනවා.

මේ පුද්ගලයා සුගතියට යන්න දුගතියට යන්න එපා කියමින් එහෙම යදිනවා. ප්‍රශංසා කරනවා.වැදගෙන වටා කැරකෙනවා. (ප්‍රදක්‍ෂිණා කරනවා) ඒක එහෙම වෙනවද? සුගතියට යනවද? එහෙම වෙන්නේ නැහැ.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ උපමාවක් දක්වනවා. මහ පිරිසක් මහ ගලක් අරගෙන ගැඹුරු දිය විලකට දමනවා. ඉන්පසු පිරිස රැස්වෙලා මෙසේ ප්‍රශංසා මුඛයෙන් කතා කරනවා. ‘අනේ කොයිතරම් හොඳ ගලක්ද? කොයිතරම් ප්‍රසන්නද? පියකරුද? අපට කොපමණ ප්‍රයෝජන වුනාද? ඊළඟට වැදගෙන විල වටා ප්‍රදක්‍ෂිණා කරනවා. මොනවා කියමින්ද? ‘උඩට එන්න, මතු වෙන්න, පා වෙන්න, යටට යන්න එපා, ආදී ලෙස කියමින් එසේ යාඥා කළා කියා ප්‍රශංසා කළා කියා වැදගෙන පැදකුණු කළා කියා ගල උඩට එනවාද? උඩට එන්නේ නැහැ. ගල මතු වෙනවද? මතු වෙන්නේ නැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ උපමාවකින් පැහැදිලි කරනවා. “ඒවමෙව ඔබ් ගාමිණී, යො සො පුරිසො පාණාතිපාතී අදින්නාදායි කාමෙසු මිච්චාචාරී මුසාවාදී පිසුනාවාවෝ එරසාවාවෝ සම්ච්චප්පලාපී අභිජ්ඣාලු ව්‍යාපන්න

වින්තෝ මිවිජාදිට්ඨිකෝ, කිඤ්චාපි නං මහාජන කායෝ සංගම්ම සමාගම්ම ආයාචෙය්‍ය ටෝමෙය්‍ය පඤ්ජලිකෝ අනුපරිසක්කෙය්‍ය: අයං පුරිසෝ කායස්ස හේදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලෝකං උපපජ්ජතු ති අට්ඨෝ සා පුරිසෝ කායස්ස හේදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය”

දැන් ඉතාම පැහැදිලියි අර ඇසූ ප්‍රශ්නය. මේ කෙනෙක් ප්‍රාණසාතය කරනවා නම් සොරකම් කරනවා නම්, කම් සැපතෙහි වරදවා හැසිරෙනවා නම් (ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මන නම් වූ ඉන්ද්‍රියයන් වරදවා පිනවනවා නම්) බොරු කියනවා නම්, කේලාම් කියනවා නම් පරුෂ වචන කියනවා නම් හිස් වචන කතා කරනවා නම් නිරන්තරයෙන්ම දැඩි ලෝභයෙන් (අභිජ්ඣා) සිටිනවා නම් (උගනෝ ලෝකෝ අතිත්තො තණ්හා දාසො) මේ ලෝකය කෘෂ්ණාවට දාසයෙක් වෙලා නිරන්තරයෙන් තරහින් ව්‍යාපාදයෙන් සිටිනවා නම්, මිථ්‍යා දෘෂ්ටියෙන් (දස වස්තුක මිථ්‍යා දෘෂ්ටිය) යුක්ත නම් කවුරු ඇවිත් වටකරගෙන යාඥා කළත්, ප්‍රශංසා කළත් අනේ කොපමණ හොඳ කෙනෙක්ද. අපට පිහිට වුණා. මේ විදියට හිටියා. අපත් සමඟ තව කාලයක් ඉන්න ආදී වශයෙන් ඒ පුද්ගලයා වටා වැදගෙන ප්‍රදක්ෂණා කළත් ඒ පුද්ගලයා දුගතියට යාමෙන් වළක්වන්න බැහැ. ඇයි? ඔහු දස අකුසල් කළ අයෙක් ඒ නිසා දුගතියට යාමෙන් වළක්වන්න බැහැ. ඒකාන්තයෙන්ම ඔහු කය බිඳී මරණින් මතු සැප නැති, නපුරු ගති ඇති මහත් විපතට වැටෙන නිරයෙහි උපදින්නේය.

ඒවගේමයි ගාමිණී යම් පුද්ගලයෙක් ප්‍රාණසාතයෙන් වැළකෙනවා, අදත්තාදාන නම් වූ සොරකමින් වැළකිලා, වැරදි කම්සැප සෙවීමෙන් වැළකිලා, බොරු කීමෙන් කේලාම් කීමෙන්, පරුෂ වචන කීමෙන්, හිස් වචන කතා කිරීමෙන් වැළකිලා දැඩිවූ ලෝභයෙන් ඉවත් වෙලා තරහවෙන් (ව්‍යාපාදයෙන්) ඉවත්වෙලා මිථ්‍යා දෘෂ්ටියෙන් ඉවත්වෙලා සිටිනවා.

මේ පුද්ගලයා ළඟට යම් කෙනෙක් ඇවිත් කියනවා, යාඥා කරනවා, ප්‍රශංසා කරනවා (නරකට) වැදගෙන ප්‍රදක්ෂණ කරනවා. මොනවා කියමින්ද? මේ පුද්ගලයා දුගතියට යන්න මරණින් මතු මහත් විපත් ඇති දුගතියට යන්න. අපායට යන්න. එසේ පැවසුවත්, එහෙම වෙනවද ගාමිණී? එහෙම වෙන්නේ නැහැ. ඇයි එහෙම වන්නේ නැත්තේ? ඒ පුද්ගලයා දස අකුසලයෙන් බැහැර වෙලා, කුසල් මඟ ගිය කෙනෙක්. කවුරු මොන ආකාරයට ආයාචනා කළත්, මොන දේ කිවුවත්, ප්‍රශංසා කළත්, වැදගෙන වටේ ගමන් කරමින් කිවුවත් මේ කුසල් මඟ ගමන් කරන හොඳ පුද්ගලයා නම් දුගතියකට යන්නේ නැහැ. ඒ පුද්ගලයා යන්නේ සුගතියකටමයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ තවත් උපමාවක් දේශනා කරනවා. ගාමිණී, යම් පුරුෂයෙක් ගිතෙල් කළයක් හෝ තල තෙල් කළයක් ගෙන දිය විලක් හෝ ජලාශයක් ළඟට ගොස් ඒ ගිතෙල් කළය බිඳ දමනවා. ඒ කැට කැබිලිති යට යනවා. ගිතෙල් හෝ තල තෙල් උඩ පාවෙනවා. යම් පිරිසක් මේ විල ළඟට අවුත් වට කරගෙන කොපමණ යාඥා කළත් ප්‍රශංසා කළත්, වැදගෙන ප්‍රදක්ෂණා කළත් 'ගිතෙල් හෝ තලතෙල් යටට යන්න උඩ පාවෙන්න' එපා කියා එය සිදුවෙනවද? එහෙම වෙන්න නැහැ. ඒක කරන්න බැහැ.

අපට මෙතනදි ගලපා ගන්න පුළුවනි කැට කැබිලින් උඩ එන්න කියා යාඥා කළත්, වන්දනා කළත්, ඒක වෙන්න නැහැ. හොඳ පුද්ගලයෙකුට මොන අයුරින් දොස් කීවත්, කවදාවත් විපතක් කරන්නට බැහැ.

ගාමිණී බොහෝම සතුටු වුණා. සැනසිල්ලට පත්වෙලා හවත් ගෞතමයන් වහන්ස අද පටන් මම තෙරුවන් සරණ ගිය බෞද්ධ ශ්‍රාවකයෙක් ලෙස පිළිගන්න යයි ආයාචනා කළා.

ඉතාම සරලව දේශනාවක් කෙටි නමුත් මහත්වූ අර්ථයක් තිබෙනවා.

පින්වතුනේ, සමාධිය දියුණු කිරීමෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ රාග, දෝෂ, මෝහ ප්‍රහාණය කිරීමයි. අර්හත් බෝධියට පත්වීම නම් කෘෂ්ණාව ප්‍රධාන කොටස් තුනට බෙදූ රාග, දෝෂ, මෝහ මුළුමණින්ම ප්‍රහාණය කිරීමයි. රාග, දෝෂ, මෝහ විශ්කම්භන වශයෙන් බලවත් ලෙස යටපත් වීමයි ධ්‍යාන අවස්ථාව මුළුමනින්ම බැහැර කිරීමයි අර්හත් බෝධිය.

මේ සංයෝජන ධර්ම දහයක් හැටියට දක්වා තිබෙනවා. සක්කාය දිඨ්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස, කාමරාග, පටිස, රූප රාග, අරූප රාග, මාහ, උද්ධච්ච, අවිජ්ජා.

එය ප්‍රධාන කොටස් දෙකකට බෙදා දක්වනවා.

- මරම්භාගිය සංයෝජන
- සක්කාය දිඨ්ඨි
- විචිකිච්ඡා
- සීලබ්බත පරාමාස
- කාම රාග
- පටිස

උද්දමනාගිය සංයෝජන

- රූප රාග
- අරූප රාග
- මාන
- උද්ධච්ච
- අච්ච්ච

අපට ඉතාමත් සරල වචන තුන පැහැදිලියි. රාගය, දෝෂය, මෝහය, ප්‍රභාණය කළ යුතුයි යන්න. භාවනාවෙන් අප සිදු කරන්නේ ක්‍රමයෙන් හැම සිතුවිල්ලක්ම ඔස්සේ රාගයට හසුවෙන්න ඇලෙන්න නොදී (මෙය බලෙන් කළ හැකි දෙයක් නොවෙයි) සිත ආරක්‍ෂා කර ගැනීමයි. ඒ සඳහා අපට ක්‍රමයක් අවශ්‍යයි. එය තමා 'කර්මස්ථානය'. විවිධ වූ කර්මස්ථාන තිබුණත් ඒ හැම කර්මස්ථානයකටම පදනම් වූ දෙයක් තිබෙනවා. ඒ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත යන ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මයි.

බුද්ධානුස්සතියේදී, බුදු ගුණ භාවනාවේදී පවා සමථයෙන් පටන් ගෙන විදර්ශනාව වඩනවා. නමුත් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්‍ෂණ මුල් කරගෙන ධම්මානුස්සති සංඝානුස්සති, සීලානුස්සති, වාගානුස්සති, දේවනානුස්සති ... ආදී ලෙසින් දස අනුස්සති ධර්ම පටන් මේවා ඉදිරියට සිදු කළත් නිවන අරමුණු කරන විට විදර්ශනාවට ළං වන විට ත්‍රිලක්‍ෂණමයි මුල් වන්නේ. ත්‍රිලක්‍ෂණ භාවනාව යයි සඳහන් කරන්නේ විදර්ශනා භාවයට යොමු කිරීමයි.

ඒ නිසා ඉතාම පැහැදිලියි, මේ නිවන අරමුණු කරන මාර්ගයේදී රාග, දෝෂ, මෝහ බැහැර වෙනවා. ඒවා තවත් විමසා බලන විට සංයෝජන ලෙස දකිනවා. දස සංයෝජන බැහැර කිරීමට යම් පිළිවෙලක් අවශ්‍යයි. එය විවිධ ආකාරයේ උපකරණයක් වගෙයි. එය අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්‍ෂණයයි.

ඇයි විවිධාකාරයේ පිළිවෙලක් අවශ්‍ය? හැම කෙනෙකුටම එකම ආකාරයේ යමක් ගැලපෙන්නේ නැහැ. හැම දෙයක්ම එකම උපකරණයකින් කිරීමට බැහැ. හැම ඇඳුමක්ම හැමටම ගැලපෙන්නේ නැහැ. කැම ටිකක් උයන්න ගියත් එකම හැන්දෙන් එකම උපකරණයෙන් හැම දෙයක්ම කරන්න අපහසුයි. ඒ වගේ අප කාගේ කාගෙන් වර්ත වෙනස්. සංසාර ගමනේ රැගෙන ආ ශක්තීන් වෙනස්. බුදුරජාණන් වහන්සේත් විවිධ කර්මස්ථාන විවිධ පුද්ගලයන්ට දුන්නේ ඒ නිසයි. කර්මස්ථාන සියල්ලම දුන්නේ නැහැ. එකක් අපහසු වුණොත් සොයා බලා නුවණින් දක අනෙකක් ලබා දුන්නා.

ස්වාමීන් වහන්සේලා එක්දහස් පන්සියයක් කර්මස්ථාන ගෙන භාවනා කිරීමට වනයට වැඩම කළා. මහත් සේ වෙහෙසී උන් වහන්සේලා භාවනා වැඩුවත් කිසිදු ඵලයක් ලැබුණේ නැහැ. ඒ නිසා නැවත වැඩම කොට බුදුරජාණන් වහන්සේට දන්වුවා. උන්වහන්සේ මේ අය කොටස් තුනකට බෙදා බලන විට එක් පිරිසක් වැඩියෙන් පුරුදු කොට තිබුණේ "අනිච්ච", තව පිරිසක් "දුක්ඛ", අනෙක් පිරිස "අනත්ත". එම නිසා ඒ ඒ පිරිසට ගැලපෙන පරිදි කර්මස්ථාන ලබා දුන්නා.

සබ්බෙ සංඛාරා අනිච්චානි
 යදා පඤ්ඤාය පස්සති
 අට්ඨිබ්බප්පති දුඛෙඛ
 එස මග්ගො විසුද්ධියා -

යන උතුම් ගාථා රත්නය අනුව කර්මස්ථාන ලබා දුන්නා.

අනෙක් පිරිසට - සබ්බෙ සංඛාරා දුක්ඛානි
 ඊළඟ පිරිසට - සබ්බෙ ධම්මා අනත්තානි ...

මේ ආකාරයට දෙවැනි අවස්ථාවේ කර්මස්ථානය වෙනස් කළා. ඒ අය සසරගත පුරුද්ද අනුව භාවනාකොට අරඹත් බෝධියට පත්වුනා.

පින්වතුනි, අපත් ගෙනා කර්මස්ථාන විවිධයි. මේ ධර්මය සොයාගෙන යන විට කර්මස්ථාන සියල්ලම අනුගමනය කළ යුතුම නැහැ. වර්ත හයක් තිබෙනවා ප්‍රධාන වශයෙන්,

1. රාග වර්ත	4. බුද්ධි වර්ත
2. ද්‍රෝෂ වර්ත	5. චිත්තක වර්ත
3. මෝහ වර්ත	6. සද්ධා වර්ත

මෙයින් තමන්ගේ වර්තයට ගැලපෙන කර්මස්ථානයකුයි ලැබිය යුත්තේ. හැම වර්තයක්ම රාග වර්ත නොවේ. නමුත් ඇලීම් බහුල වර්ත හැදින්වූයේ රාග වර්තයක් හැටියට. ඒ වර්තයෙන් බුද්ධි වර්ත ලක්‍ෂණ, සද්ධා වර්ත ලක්‍ෂණ ආදිය තරමක් තිබෙනවා. නමුත් වැඩිපුර කාමාදී ඇලීම් සහිතයි. තෘෂ්ණාවට බරයි.

දෝෂ වර්ත වලදී, සද්ධා වර්ත ගුණ, බුද්ධි වර්ත ගුණ තිබෙනවා. නමුත් වැඩිපුර කේන්ති, තරහ, අමනාප, වෛරයෙන් ඒ අය මුසපත් වෙනවා. වැඩිපුර කෙලෙස් තිබෙන ස්වභාවය අනුවයි වර්තය මතු වන්නේ. එහි පාලනයක් කර ගතහොත් එතන උදුරා දමන්නට පුළුවනි නම් අනෙක් ටික හදා ගන්නට පුළුවනි. මේ බලවත් එක්කෙනා තමයි මතු වී තිබෙන්නේ. ඒ බලවත් කෙනා දමනය කර අයින් කළොත් අනෙක් අය ඉක්මනින්ම දමනය කරගන්න පහසුයි.

යම් ස්ථානයක කණ්ඩායමක ප්‍රධානියා ඉවත් කළහොත් අනෙක් අය පහසුවෙන්ම ඉවත් කරගන්න පුළුවන්. කෙනෙකුගේ ප්‍රධානියා රාගය නම් එයා ඉවත් කළ විට අනෙක් අය පාලනය කොට ඉවත් කිරීම ලෙහෙසියි. තවත් කෙනෙකුගේ ප්‍රධානියා ද්වේෂය නම් එයා ඉවත් කරන්න ඒ අයුරින් මෝහය ඉවත් කරන්න.

ඊළඟ ප්‍රධානියා ශ්‍රද්ධාව. එයා දියුණු කර ගන්නවා. ඉන් අනෙක් අයත් හදා ගැනීමට පුළුවන්. ප්‍රධානියාගේ හොඳ ගුණය බලා ඒ හොඳ ගුණ මතුකර ගෙන ඔහුට ඒ මඟ යාමට පුළුවන්. ප්‍රධානියා නිසයි පිරිස හැදෙන්නේ. නායකත්වය දෙන පුද්ගලයා නිසා ආලෝකයත්, ගුණයත් ඇති වෙනවා.

ඒ ගුණය නිසා අනෙක් අයත් හදාගෙන යන්න පුළුවන්. ශ්‍රද්ධා ගුණය මුල්කර ඒ අයුරින් හදාගෙන යනවා. බුද්ධිය මුල් කරගෙන හදාගෙන යනවා. එනම් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත හොඳට තේරුම් ගන්න. වඩන්න පුළුවන්. එය මුල්කරගෙන මේ පුද්ගලයාගේ වර්තයේ තිබෙන අඩුපාඩු හදාගෙන අනිත් ගුණ දියුණු කරගෙන යනවා.

එම නිසා සමථයේදී හඳුන්වා තිබෙන කර්මස්ථාන හතළිහම අවශ්‍ය නැහැ. අප අද මේ එකින් එක මාරු කර බලන්නේ බුදු උතුමෙක්, රහත් උතුමෙක් ලෝකෙ නැති නිසයි. රහත් උතුමන් සිටින්න පුළුවන් නමුත් හමුවී නැති නිසයි. ඒ නිසයි කල්‍යාණ මිත්‍රයාණන් වහන්සේ නමක ලෙසින් තමන් වහන්සේ මේ මග ගමන් කරද්දී, අනෙක් අයටත්, ඒ ඒ වර්ත අනුව ගැලපෙන කර්මස්ථාන එකින් එක මාරු කරමින්, බලන්නේ. ඔවුන්ට ගැලපෙන කර්මස්ථානය අනුව යා යුතු මාගීය පෙත්වා දීමයි.

වෛද්‍යවරයෙක් පවා කොතරම් දූතගෙන හිටියත්, සමහරවිට බෙහෙත් මාරු කර කර බලනවා. ඒ වෛද්‍යවරයන් සමහරවිට ලෙඩවෙනවා.

වෛද්‍යවරුන්ට වුනත් හැම දෙයක්ම බැහැ. ඇහැට එක් අයෙක්. කනට එක් අයෙක්. හිසට තවත් අයෙක්. හදවත්වලට, සමට එක් එක් අය, මේ ආදී විවිධයි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ සබ්බඤ්ඤා - සියල්ල අවබෝධ කර ගන්නා. මේ කෙලෙස් පිළිබඳ සියල්ල දූතගෙන සිටියා. අපි දීර්ඝ සංසාර ගමනෙ මොන මොන ආකාරයේ දේ රැගෙන එන්නට ඇත්ද? කුමන ආකාරයේ දේ දකින්න කැමතිද? ඇති වී තිබෙන ලෙඩවල කෙළවරක් නැහැ. රාග - දෝෂ - මෝහ සියල්ලම මෙහි තිබෙනවා. සංසාර ගමනෙ මොන මොන තැන්වල සිට ද කිලීටි දේවල් සමඟ ඇවිත් තිබෙන්නේ. සුගතියෙ හිටියත් කිලීටි දේවල් සමගයි. සැපයි කිවුවත් ඇලිලා, බැඳිලා, කම් සැපත සමඟ. සතර අපායට වැටුණු තැන්වල දුක් විඳ, හඬා විඳවපු තැන් බොහොම තිබෙනවා. ඒවායේ දැනීම තිබෙනවා. මිනිස් ලෝකයේ ඉපදී, නපුරුකම් කොට තිබෙනවා. ඒවායේ ගති ලක්ෂණ තිබෙනවා. සැප විඳිනවා කියා අල්ලාගෙන සිටි තැන්, දේවල් තිබෙනවා. ඒවා දමා යන්න හෝ එන්න බැහැ. අල්ලගෙන ගොස් ඒවායේ විපාක වශයෙන් දුක් විඳ, අප්‍රමාණ තැවුල් විඳ ඇවිත් තිබෙන්නේ. නමුත් ඒවායේ විපාක ලක්ෂණ, සෙවණැලි තිබෙනවා. හවාංග සිත්වල මේවා පිරිලා තිබෙන්නේ. මේවා එකින් එක ඇද දමන එක ලෙහෙසි නැහැ.

කණේ අමාරුවට, හිසේ අමාරුවට, ඇස් දෙකේ අමාරුවට, වකුගඩු වලට, හදවත් වලට, හමට වෙන වෙනම වෛද්‍යවරු වගේ මොන මොන කෙනෙක් හොයාගෙන යන්නද? මේ හිතත් ඒ වගේ. එක පැත්තකින් හදා ගන්නකොට තවත් පැත්තකින් මතු වෙනවා.

සමහර අය කියනවා, මම හොඳයි. ඒ වුණාට මට තිබෙන ගැටළුව ටිකක් තරහ යනවා. එහෙම නම් ද්වේෂය බලවත්. එය හොඳ නැහැ. මම හොඳයි ඒ වුණාට මට සමහර දේවල් වලට ආශාවක් ඇති වෙනවා. දරුවෝ ගැන, බඩු බාහිරාදිය ගැන, පැණි රස කැවිලි වලට ආශාවක් තිබෙනවා. නැත්නම් මම හොඳ කෙනෙක්. අනුන්ට දෙනවා, උදව් උපකාර කරනවා. කාටවත් වරදක් නැහැ. නමුත් දකින දකින දේ කෙරෙහි ආශාවක් ඇති වෙනවා. එසේ නම් එතැන හොඳ නැහැ.

මෙසේ කුමක් හෝ ක්ලේෂයක් මතුවෙනවා. මේවා එකින් එක අස් කරන්න විශාල මහන්සියක් ගන්න ඕන. එය ලෙහෙසි නැහැ. එක පැත්තකට බෙහෙත් කරන විට අනෙක් පැත්ත පාලනය කර ගත යුතු වෙනවා. සමහර

අය කියනවා භාවනා කරන අයට ඉක්මනට කේන්ති යනවා කියලා. එය වෙන්වන පුළුවන්. කුමක් නිසාද? මෙ පැත්ත හදන කොට අනිත් පැත්ත ගැන අවදියෙන් සිටියේ නැත්නම් ඒ පැත්ත ඊළඟට මතුවෙන්නට පුළුවන්. කොපමණ භාවනා කළත්, වැස්ස වැටෙන විට එළියේ තිබුණු ඇඳුම ගෙදර සිටි අය ගෙට අරගෙන තිබුණේ නැත්නම්, එවිට කැගසා නැගිට යනවා නම් එකත සමාධිය වැඩිලා නැහැ. තමා ගෙදර යන විට විදුලි බල්බ දැල්වෙමින් තිබුණොත් (දහය එකොළහ වන තුරු) “නුඹල තවමත් නිදිද? මොනවද කරන්නේ? මමනේ මේවා ගෙවන්න ඕන” කියමින් ඇතුළේ වෙනවා නම් මම හොඳ කෙනෙක් කීවට හොඳ නැහැ. කෙලෙස් තිබෙනවා. මේ මාර්ගයේදී හොඳ නැහැ.

අපි සංසාර ගමනේ පටන් ගෙන ආ දේවල් තිබෙනවා. ඒවා අත්හැරීමට විවිධ ආකාරයෙන් උත්සාහ කරන්නේ ඒ නිසයි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ සිටියා නම් වතාවයි, දෙවතාවයි. නමුත් ඒ පුද්ගලයාගේ පාරමී සම්පූර්ණ වී තිබිය යුතුයි. එසේ නැතිනම් කරන්න දෙයක් නැහැ. කෙලෙස් සමගින් මාර්ගය සකස් වෙනවා. අද දවසේ බුදු උතුමන් නැති නිසා අපි මේ කෙලෙස් වලින් බැහැර වී අපි මේ ධර්ම මාර්ගයේ යාමට උත්සාහ කරමු.

ගෘහස්ථ ජීවිතවලට මේ ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කිරීම අපහසු වෙන්නේ ඇයි?

ගැටෙනවා, කෙලෙස් හට ගන්නවා. සසරෙ ගෙනා දේ උදුරලා ඉවත් කරනවා නොවෙයි, තවත් එකතු කර ගන්නවා. සමහර ඇත්තෝ නම් ඉවත් කර ගන්න උත්සාහ කරනවා. ඔබම කියන තැන් තිබෙනවා “ඔක්කොමත් හරි මේ දරුවෝ වෙනුවෙන්, රැකියාව වෙනුවෙන්. දෙමව්පියන් වෙනුවෙන්, සමාජයේ එදිනෙදා කටයුතු වෙනුවෙන්” මේ කථා අවසන් වන විට ජීවිතයක් ගෙවිල අවසන්. ජීවත්වෙලා ඕන මේ සියල්ල කරන්න. මේවට මහත්සි වෙන්න වෙලාවක් නැත කීවත්, කවුද දන්නෙ ජීවිතය අවසන් වන්නෙ අද රාත්‍රියේද කියල. ජීවිතයෙ යථාර්ථය ගැඹුරින් දකින විට මහ පුදුමයි. ඒ නිසා මේ උතුම් ධර්මයට ළං වෙන්න උත්සාහ ගත යුතුයි.

අප මේ උතුම් සීලයෙහි පිහිටා, භාවනාවට ළං වී, මේ ජීවිතයේ උතුම් ධර්මාවබෝධය ලැබුවේ නැති වුණත්, අප නිවැරදි නම්, මරණින් මතු සුගතියක උපදී. මනුෂ්‍ය ලෝකයන් සුගතියක්. ඒ නිසා කවුරු යාඥා කළත් නොකළත්, ‘අමා දොරටුව ඇරේවා’ කියා අප මොන ආකාරයට සඳහන් කළත් ඇරෙන්නේ නැහැ. තමා ජීවත්ව සිටි කාලය තුළ, තමා කළ කී දෑ අනුවයි අමා දොර

විවරවීම හෝ වැසීම සිදු වන්නේ. එය කාටවත් ලෙහෙසියෙන් කරන්න පුළුවන් දෙයක් නොවෙයි.

කෙනෙක් මිය ගිය විට අපි වළ වටේ කරකැවෙමින්, හැපී, වැලපී, ළයේ අත් ගසාගෙන, ගෙඩි ගෙවල් සාදා, අප්‍රමාණ ධනය වියදම් කොට ‘ඔබ දිව්‍ය ලෝකයට යන්න. නිවනම ලැබෙන්න’ කියා කිවුවත් ඒක වෙන්වේ නැහැ. මේ සූත්‍ර දේශනාවේදී එය පැහැදිලියි.

ප්‍රාණසාත කළ කෙනෙකුට ලෙහෙසි වෙන්නේ නැහැ. ඔබට මතකයි චූන්ද සුකරික කතාව. චූන්ද සුකරික හිතන්න ඇත්තේ මට සැපතක් කියලා. උගරන් මැරුවා, මස් කළා. උණුවතුර ගෙන උගරන්ගේ ඇඟට දූමු ආකාරය, මස් තුනිවන්නට කියා පොලු කැබැල්ලකින් තැලූ ආකාරය, බෙල්ල කැපූ ආකාරය, මේවා මතක් වෙන්නට පටන් ගත්තා. ලෙඩවෙලා සතෙක් (උගරෙක්) වගේ කැගසමින් වැටී සිටියා.

ඒ පුද්ගලයා ඒ සතුන් මරා, මුදල් සොයාගෙන, පවුලේ අය ජීවත් කරවන්නට ඇති. ඉල්ලූ අයට, ගමේ අයට මුදල් දෙන්නත් ඇති. නමුත් අර වැරද්දෙන් ඒ දේ කළේ. එය නිවැරදි නැහැ. සොරකම් කොට අනෙක් අයට දෙන එකෙහි තේරුම කුමක්ද? අනුන්ට කරදර කොට තමන්ගේ පවුල වුවත් හදාගන්න එක වැරදියි. සාමාන්‍ය ලෝකයා පවසන ආකාරයට අනුන්ට ගින්දර දී තමා සතුටු වෙන එක මොන තරම් පාපයක්ද?

ඇස, කණ, නාසය ආදී ඉන්ද්‍රියයන් වැරදි විදියට හසුරුවලා සතුටුවන එකෙහි තේරුම කුමක්ද? ඒ සියල්ලම බරපතළ පව්. බොරු කීම, කේලාම් කීම, එරුස වචන කීම, හිස් වචන කීම ආදියෙන් ලබන සැපතක තිබේද? එවැනි මනුෂ්‍යයෝ මියගිය විට ජීවත්ව සිටින ස්වාමියා, බිරිඳ, දරුවන්, ඤාතීන් මොනවා කළත්, අර මුලින් කී ආකාරයට යාඥා කළත්, ආයාචනා කළත්, ප්‍රශංසා කළත් (සමහර ඇත්තෝ කොතරම් ප්‍රශංසා කරනවද?) වැරදි කළ ඇත්තත් ගැන ප්‍රශංසා කරන්නේ තමන් මුල්කරගෙනයි. මට මෙහෙම දුන්නා. ඊයෙන් මා සමඟ සිටියා. මට මාසෙකට වතාවක් මේවා දුන්නා. මීට පස්සෙ කවුද මේව දෙන්නේ? මට දුන් කවුරුත් නැහැ. මේ කියන්නේ තමන් මුල් කරගෙනයි. මිය ගිය පුද්ගලයා මුල් කරගෙන නොවෙයි. ඒ පුද්ගලයා මිය ගියේ තනිවමයි. දුන් මේ දහස් ගණනක් සමඟ සිටින පුද්ගලයායි කියන්නේ මට කවුරුවත් නැහැ කියලා.

මට තනියි, මට පාළියි, මට හිටියේ ඔබ පමණයි. දැන් මට කවුද ඉන්නේ? මේ සියලුම ප්‍රශංසා මම මුල් කරගෙනයි. එතන තෘෂ්ණාව තවත් වැඩෙනවා. කෙළවරක් නැහැ. අවසානයේදීත් තෘෂ්ණාවට හසුවෙලා. 'ඔබ සුගතිගාමී වෙන්න' කියා කියනවා. නමුත් එහෙම වෙන්නේ නැහැ.

ඇයි? මෙයා පවු කළ කෙනෙක්. ඇතැම්විට මේ ප්‍රාර්ථනා කරන පුද්ගලයාට හෝ පුද්ගලයන්ට පිහිට වුණු කෙනෙක් වෙන්න පුළුවන්. ධනංජානී සූත්‍රයේදී පැහැදිලි කළේ කවුරු නිසාවත් වැරද්දක් කරන්න එපා කියලයි. ස්වාමියා, බිරිඳ, දෙමව්පියන්, දරුවන් වෙනුවෙන් වත්, කොතරම් ලෙන්ගතුය කිවුවත්, මේ ප්‍රාණඝාත අකුසලය කරන්න එපා. කාහටවත් පිහිට වෙන්න බැහැ. තමන්ටමයි ඒකේ විපාකය විදින්න වෙන්නේ. ඒ අය අවුත් කියයි ඔබ හොඳ තැනකට යන්න කියලා. ඇයි, ඒ අයට පිහිට වුණු නිසා. වරදක් කරමින් පිහිට වුණු නිසා. නමුත් තමන්ට වැඩක් නැහැ.

අනුන්ගේ දේ සොරකම් කොට, අනුන්ට කරදර කොට, වැරදි විදියට හැසිරී, බොරු කියා, ජීවත් වී මියගිය පසු කවුරු ඇවිත් මොනව කිවුවත් දහස් ගණනක්, ලක්ෂ ගණනක් දෙනා 'සුගතිගාමී වේවා' කියලා පැතුවත් සුගතිගාමී වෙන්නේ නැහැ. ඒ පුද්ගලයා අපායටමයි යන්නේ. එයයි මේ සූත්‍ර දේශනාවෙන් පැහැදිලි කළේ.

ඒ වගේම හොඳට ජීවත් වූ අයට කවුරු මොනවා කිවුවත්, වරදක් කරන්න බැහැ. ඔබ ඒ ගැන කවරදාකවත් බියක් ඇති කර ගන්න එපා. අපි ප්‍රාණඝාත කළේ නැහැ. කුරා කුඹියෙකුටවත් දූන දූන වරදක් කර නැහැ. (ඉඳහිට, අග්‍රැතවත් පෘථග්ජනකමට, අතු පතුගාන කොට, පැගෙන කොට යමක් වෙන්න පුළුවන්. නමුත් චේතනාව නැත්නම් වරදක් නැහැ.) යම් වැරදි කර තිබෙනම් දන්මම සිත සකස් කරගෙන එතනින් මිදෙන්න ඕන. බොහෝ සතුන්ට අහය දානය දී. සතුන්ට කරුණාව, මෙමන්‍රිය දක්වා, අනුන්ට ජීවත්වෙන්න උපකාර කොට, ලෙඩ වූ අයට බෙහෙත් ටිකක් හෝ ගෙනැවිත් දී කරන ලද පවක් තිබේ නම් මේ බලවත් පිනෙන් ඒවා පාලනය කරගෙන එය ඉවත් කරන්න පුළුවන්.

ඒ අධිෂ්ඨානයෙන් යුතුව දැන්ම වැරදි වලින් ඉවත් වෙන්න. තමන් නිවැරදි නම් - මම අනුන්ගේ ජීවිත වලට කරදරයක් කළේ නැහැ. අනුන්ගේ දෙයක් ගත්තේ නැහැ. වැරදි ලෙස ඇස ආදී ඉන්ද්‍රියයන් පිනෙව්වේ නැහැ. බොරු කියන්නේ නැහැ. කේළාමී කියන්නේ නැහැ. එරූප වචන කියන්නේ

නැහැ. හිස් වචන කතා කරන්නේ නැහැ. දැඩි ලෝභයක් නැහැ. මම ධර්මානුකූල ජීවිතයක, ලද දෙයින් සතුටු වන්නෙක්. ඒ වගේම තරහ පාලනය කරගෙන එය ඉවත් කර ගන්නයි උත්සාහ කරන්නේ. මම මිථ්‍යා දෘෂ්ටියෙන් බැහැර වෙලා. මම දන්නවා මම නිවැරදියි. සසර ගමනේ පුරුද්දකට හෝ යම් විටෙක නොදැනුවත්වම වචනයෙන්, ක්‍රියාවෙන් වැරද්ද වෙන්න පුළුවන්. නමුත් එය මම හිතා - මතා කළ දෙයක් නොවේ. මගේ එහෙම චේතනාවක් තිබුණේ නැහැ. ඔබ කියන ආකාරයට - මගේ තුන්හිතකවත් (කිරීමට පෙර, කරන අවස්ථාවේ, කළ පසු) එහෙම චේතනාවක් තිබුණේ නැහැ. ඒක මගේ අඩුපාඩුවක් වෙන්න පුළුවන්. සසර ගමනේ දෝෂයක් වෙන්න පුළුවන්. නමුත් මම දන්නවා මම වැරද්දක් කළේ නැහැ කියලා. සමහරු කියන්න පුළුවන් - 'කවුරු මොනව කිවුවත් එබට යහපතක් වෙන්නේ නැහැ. ඔබ අපායෙ යයි. ඔබේ පවුලට, දරුවන්ට කරදර වෙයි' කියලා. නැහැ. ඔබට එහෙම වෙන්නේ නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලිවම මේ අසිබද්ධ සූත්‍ර දේශනාවේදී දේශනා කොට ඇත්තේ කවුරු මොන විදියට යාඥා කලත් ඒ යහපත් පුද්ගලයාට වැරද්දක් කරන්න බැරි බවයි.

මෙතනදී ඔබට ගන්න දෙයක් තිබෙනවා. වර්තමානයේ සමහරු, ඒවා කළා, මේව කළා, පැත්තුවා - හැංගුවා, දම්මා - වීසි කළා ආදී වශයෙන් නොයෙක් දේ කියුවත්, සීලයේ පිහිටි, තුණුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධා ගුණ ඇති කෙනෙකුට වරදක් කරන්න කිසිවකුට බැහැ. මේ බුද්ධ දේශනාවයි. ඔබ යන්නේ සුගතියටයි. ඔබ ධර්මාවබෝධයට ළං වෙනවා. ඒ ගැන බියක් ඇති කරගන්න එපා.

පිරිසක් එක්ක එකතුවෙලා කවුරු මොන ආකාරයට යාඥා කළත්, ප්‍රදක්ෂණා කළත්, වැරදගෙන ගිහින් වැරද්දක් කරන්න හැදුවත්, නිවැරදි කෙනෙකුට වැරද්දක් කරන්න බැහැ. ඒක වෙන්නේ නැහැ. පොල් එකක් නොවෙයි දාහක් ගැහුවත්. පැලුවත්, පුහුල් නොවෙයි මොන දේ කැපුවත් වැරද්දක් කරන්න පුලුවන් වෙන්නේ නැහැ. එනිසයි මේ ධර්ම මාර්ගයේ රැ දිය යුතු වන්නේ. එය මැනවින් තේරුම් ගෙන තමා නිවැරදි, සිල්වත් කෙනෙක් වී කුසලයට ළං වෙන්න. නිවැරදිබව, සිල්වත්බව නැතිවුනොත් කුමන හෝ ස්ථානයකින් සැකයක් මතු වෙනවා. මම මෙහෙම දෙයක් කළා. මට වැරද්දක් වෙයිද කියා. එත් අපට විසඳුමක් තිබෙනවා. තව තවත් කුසලයට ළං වෙන්න.

සංසාර ගමනේ කවුද වැරදි නොකළේ. අපි වැරදි කළා. ඒ නිසයි මේ සසර ගමනේ තවමත් රැදිල ඉන්නේ. ඒ නිසයි අපට අරහත් බෝධියට

පත්වෙන්න බැරවුණේ. රාග - දෝෂ - මෝහ තිබුණා. තිබෙනවා. ඒ නිසයි මේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන හැටියට තවමත් ඉන්නේ.

පින්වතුනි, සිතා බලන්න. තමන් ඉහළ, අනෙක් අය පහත් කියා කතා කරන්නේ කෙසේද? තවමත් අපි සංසාර ගමනෙයි ඉන්නේ. රාග - දෝෂ - මෝහ තිබෙනවා. සීලයෙන් පාලනය වීමක් පමණයි ඇත්තේ. රහත් නොවී නම් අභිඥා, ධ්‍යාන උපදවා ගැනීමෙන් සිදුවූයේ ඒවා බලවත් ලෙස යටපත් වීමයි. මේ ධර්මයට අනුව පැහැදිලි කිරීම එහෙමයි. නමුත් කෙලෙස් මුළුමනින්ම උදුරා දමා නැහැ. ඒ නිසා අරහත් බෝධියට පත්වෙන තුරු 'මා තුළ ටිකෙන් ටික හෝ කෙලෙස් තිබෙනවා' යයි හැම කෙනෙක්ම සිතිය යුතුයි. සෝවාන් වුවත් කෙලෙස් තුනිවෙලා. කාමරාග, පටිස තිබෙනවා. සකාඤ්ඤාවේ වන විටයි කාමරාග, පටිස ඉවත් වන්නේ. ඉන්පසු අනාගාමී, අරහත්, බෝධියෙනුත් කෙළවරට යන විටයි මාන, උද්ධච්ච, අවිජ්ජා ඉවත් වන්නේ.

ඒ නිසයි සමහර තැන් වලදී රහතන් වහන්සේලාටත් සැක ඇති වෙන්න පුළුවන් කියා ගැටළු ඇති වූණේ. ඇතැම් අවස්ථාවන්වලදී සාර්පුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ පවා යම් යම් දේ විසදාගන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට වැඩම කළා. වැඩම කොට වැඩි විස්තර බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් විමසනවා. මේ බව තේරුම් ගෙන අපි හැම කෙනෙක්ම උත්සාහ කළ යුත්තේ මේ ප්‍රාණසාතාදී අකුසල වලින් වළකින්නටයි. සසර ගත දෝෂ නිසා යම් කෙනෙකුට වැරද්දක් කිවුවත් අයහපතක් වන්නේ නැහැ. සමහර තැන්වල ගැටළු තිබෙනවා. නිවැරද්දේ ස්වාමී දියණියට ස්වාමියා දොස් කියනවා. ස්වාමියාට ස්වාමී දියණිය දොස් කියනවා. දෙමව්පියන්ට දරුවෝ දොස් කියනවා. දරුවන්ට දෙමව්පියෝ දොස් කියනවා. එවැනි ගැටළු තිබෙනවා. සමහර තැනක කලාතුරකින් ස්වාමීන් වහන්සේලාට දායකයෝ දොස් කියනවා. දායකයන්ට ස්වාමීන් වහන්සේලා දොස් කියනවා. නමුත් පෘථග්ජන ජීවිතයේදී මේවා උපේක්ෂාවෙන් බලමින්, අපි හැම කෙනෙක්ම මේ දස කුසල් මාර්ගයට එනවා නම් ගැටළුවක් ඇතිවෙන්නේ නැහැ. අවසානයේ වැරදි කළ කෙනෙක් වෙනුවෙන් කොපමණ යාඥා කළත්, ප්‍රශංසා කළත්, වන්දනා කළත් අපායෙන් ගැලවෙන්න ඔහුට පුළුවන් කමක් නැහැ. ඒක තීරණය වී අවසන්. ඒ උපමා දෙකෙන් දැක්වූයේ එයයි.

මේ උතුම් සූත්‍ර දේශනාව කෙලින්ම භාවනාවට යොමු කළේ නැති වුවත් ධර්ම මාර්ගයට පැමිණීමට පුළුවන් ස්ථානයක් ලෙස අපට දැකීමට පුළුවන්.

ඔබ වාහනයක් පැදවීමට ඉගෙන ගත් විට වාහනයේ ඇති යන්ත්‍ර සූත්‍ර ආදී සියල්ලම ගැන දන්නේ නැති බව හැඟිලි වේ. නමුත් වාහනය පදවගෙන අවශ්‍ය තැනට නිවැරදිව යන්න පුළුවනි. ඒ ඒ සිත්වල ආකාරයට සියල්ල විසදා කටපාඩම් කරගන්නේ නැති වුවත්, රාග - දෝෂ - මෝහ නැතිවෙලා, පාලනය වෙලා. ධර්ම ඥානය ඇත්නම්, ප්‍රභාණය වන මාර්ගය දන්නවා නම්, අරහත් බෝධිය ලබන්න පුළුවන්.

ඒ දැනුම - ධර්ම ඥානය ඉතාම හොඳයි. සසර ගමනේ පටන් ගෙනා කෙලෙස් බොහොම සියුම්ව දැනගෙන, ඉවත් කරගන්න මාර්ගය පහසු කරගන්න පුළුවන්. වාහනය කැඩුණත් හදන්න දන්නවා නම් තමන්ට එය හදාගෙන ගෙන යන්න පුළුවන්. නැත්නම් හදන්න වෙන කෙනෙක් සොයා ගන්න වෙනවා. එවිට ගමන ප්‍රමාද වෙනවා. නමුත් නිවැරදි ලෙස පදවන්න දන්න නිසා යන්න පුළුවන්.

එමෙන්ම රාග - දෝෂ - මෝහ බැහැර කරන ආකාරය නිවැරදිව දන්නවා නම් ඒ මඟ යන්න පුළුවන්. කෙලෙස් වලට ළං වූ විත්ත වෙහසික මතු වනවිට ධර්මඥානය තිබෙන ඇත්තෝ පහසුවෙන් විසදාගන්නවා. ධර්මඥානය නැති වුනාම කුමක්ද කරන්නේ කියා තමන්ටම සිතා ගන්නත් බැහැ. රැවටෙන්නත් පුළුවන්, කරුණාව මෙහි කියා ඇලීමට. කරුණාව, මෙහි කියා ද්වේෂයට රැවටෙන්න පුළුවන්. මෙ අයුරින් වංචනික ධර්ම වලට හසුවෙන්න පුළුවන්.

නිවැරදි ධර්ම ඥානය තිබෙන ඇත්තන්ට එසේ හසුවන්නේ නැතිව මාර්ගයේ පහසුවෙන් යන්න පුළුවන්.

එනිසා මේ සූත්‍ර දේශනාවත් ඔබගේ ධර්ම මාර්ගයට නිවැරදි මඟක් ලෙස උපයෝගී කරගන්නා මෙන් ආරාධනා කරනවා. ඔබ හැම නිදුක්වේවා! නිරෝගී වේවා! සුවපත් වේවා! දුක් කරදර බාධක නොම වී ධම්මානුධම්ම ප්‍රතිපත්ති මගෙහි ඔබ හැමදෙනාම සැනසී, උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ කරගනින්නා යි ස්වාමීන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා.

සාධු! සාධු! සාධු!

www.buddhismforyou.org

පුණ්‍යානුමෝදනාව

ආචාර්ය පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුළු ආරාමවාසී සියලුම භික්ෂූන් වහන්සේලාට කායික, මානසික සුවයත් මෙම ධර්ම දානමය කුසල බලයෙන් උතුම් වූ චතුරායථි සත්‍ය ධර්මයන් අවබෝධ වේවා !

මෙම පොත මුද්‍රණයට දායකත්වය සපයා දුන් විදේශ ගතව සිටින ආර්.ඒ. අසන්නා පෙරේරා දියණියට, ප්‍රසන්න මාලික්ද පුතුට, නෙතුලි කුඩා දියණියට, තුෂාර ඉන්දික පුතුට හා රොහාන් සංජීව පුතුටත් නිදුක් නිරෝගී සුවය, චිර ජීවනය ලැබේවා ! එසේම එම්.ඩී. ජයසේන පෙරේරාගේ සහ එම මහත්මියගේ හමන් මියගිය දෙමාපියන්ටත් සුඡවත්ව සිටින සියලු දෙනා මිත්‍රාදීන්ටත් නිර්වාණාවබෝධය වේවා !